

LA CLEMENZA DI TITO

Personaggi:

TITO VESPASIANO, imperatore di Roma
VITELLIA, figlia dell' imperatore Vitellio
SERVILIA, sorella di Sesto, amante di Annio
SESTO, amico di Tito, amante di Vitellia
ANNIO, amico di Sesto, amante di Servilia
PUBLIO, prefetto del pretorio
Coro

La scena è in Roma

ATTO PRIMO

Scena Prima

Logge a vista del Tevere negli appartamenti di Vitellia.

VITELLIA e SESTO

VITELLIA

Ma che? Sempre l'istesso
Sesto a dir mi verrai? So che sedotto
fu Lentulo da te, che i suoi seguaci
son pronti già, che il Campidoglio acceso
5 darà moto a un tumulto e sarà il segno
onde possiate uniti
Tito assalir, che i congiurati avranno
vermiglio nastro al destro braccio appeso
per conoscersi insieme. Io tutto questo
10 già mille volte udii; la mia vendetta
mai non veggo però. S'aspetta forse
che Tito a Berenice in faccia mia
offra d'amore insano
l'usurato mio soglio e la sua mano?
15 Parla, di', che s'attende?

SESTO

Oh dio!

VITELLIA

Sospiri!

Intenderti vorrei. Pronto all'impresa
sempre parti da me; sempre ritorni
confuso, irresoluto. Onde in te nasce
questa vicenda eterna
20 d'ardire e di viltà?

SESTO

Vitellia ascolta.

Ecco io t'apro il mio cor. Quando mi trovo
presente a te, non so pensar, non posso
voler che a voglia tua, rapir mi sento
tutto nel tuo furor, fremo a' tuoi torti,
25 Tito mi sembra reo di mille morti.
Quando a lui son presente,
Tito, non ti sdegnar, parmi innocente.

VITELLIA

Dunque...

SESTO

Pria di sgridarmi
ch'io ti spieghi il mio stato almen concedi.
30 Tu vendetta mi chiedi;
Tito vuol fedeltà. Tu di tua mano
con l'offerta mi sproni; ei mi raffrena
co' benefici suoi. Per te l'amore,
per lui parla il dover. Se a te ritorno,
35 sempre ti trovo in volto
qualche nuova beltà. Se torno a lui,
sempre gli scuopro in seno
qualche nuova virtù. Vorrei servirti;
tradirlo non vorrei. Viver non posso,

TITOVA VELKODUŠNOST

Osoby:

Titus Vespasianus, římský císař
Vitelie, dcera císaře Vitelia
Servilie, Sextova sestra, milenka Annia
Sixtus, Titův přítel, milenec Vitelie
Annus, Sextův přítel, milenec Servilie
Publius, prefekt pretoriánů
Sbor

Odehrává se v Římě

PRVNÍ JEDNÁNÍ

První scéna

Viteliiny komnaty s loggií a pohledem na Tiberu

Vitelie a Sixtus

VITELIE

Jakže? Stále totéž,
Sixte, mi přicházíš říci? Víím, žeš Lentula
přesvědčil a jeho stoupenci
jsou připraveni. Hořící Kapitol
dá podnět ke vzpouře a bude znamením
abyste se spojeni mohli
vrhnout na Tita a spiklenci budou mít
rudý šátek na pravé ruce připevněn,
aby se navzájem poznali. Toto vše
jsem již slyšela tisíckrát, ale svou pomsta
stále nevidím. Čeká se snad na to,
až Titus Berenice před mou tváří
nabídne z pošetilé lásky trůn,
jež mi ukradl a s ním i svou ruku?
Mluv, na co se čeká?

SIXTUS

Ó bože!

VITELIE

Ty vzdycháš!

Rozumět bych Ti chtěla. K akci připraven
vždy ode mne odcházíš; vždy se vracíš
zmatený a nerozhodný. Kde se v Tobě rodí
toto věčné střídání
odvahy a nízkosti?

SIXTUS

Poslyš Vitelie.

Hle své srdce Ti otevřu. Když jsem před Tebou,
nemohu myslet, nemohu chtít
jinak než tvou vůli, unesen hněvem
cítím se celý, třesu se tvými příkořími.
Tito se mi zdá vinným tisíců smrtí.
Když před ním však stojím,
Tito, nehněvej se, se mi zdá nevinný.

VITELIE

Takže...

SESTO

Dříve než mi vyčiniš
dovol, abych Ti alespoň svůj stav objasnil.
Ty mě žádáš o pomstu;
Titus chce věrnost. Ty nabídkou své ruky
mě pobízíš, on mě zastavuje
svými dobrými skutky. Pro Tebe láska,
pro něj povinnost hovoří. Když k Tobě se vrátím,
vždy v Tvé tváří
nový půvab naleznu. Když k němu se vrátím,
vždy v jeho těle objevím
nějakou novou ctnost. Chtěl bych Ti posloužit,
jej nechtěl bych zradit. Žít nemohu,

40	<p>se ti perdo mia vita; e se t'acquisto vengo in odio a me stesso. Questo è lo stato mio; sgridami adesso.</p> <p>VITELLIA No; non meriti ingrato l'onor dell'ire mie.</p> <p>SESTO</p>	<p>jestliže Tě ztratím; a jestliže Tě získám, budu nenávidět sám sebe. To je můj stav, teď mi vynadej.</p> <p>VITELIA Nezasluhuješ si, nevděčníku, poctu mého hněvu.</p> <p>SIXTUS</p>
45	<p>Pensaci o cara, pensaci meglio. Ah non togliamo in Tito la sua delizia al mondo, il padre a Roma, l'amico a noi. Fra le memorie antiche trova l'egual, se puoi. Fingiti in mente eroe più generoso o più clemente.</p>	<p>Rozmysli si to ještě, drahá, dobře si to rozmysli. Ach, nezbavme s Titem svět radosti, Řím otce, sebe o přítele. Zkus najít v pamětech dávných věků podobného. Neznáš velkorysejšího a dobrotivějšího hrdinu.</p>
50	<p>Parlagli di premiar, poveri a lui sembran gli erari sui. Parlagli di punir, scuse al delitto cerca in ognun. Chi all'inesperta ei dona, chi a la canuta età. Risparmia in uno</p>	<p>Promluv s ním o odměňování a nestačí mu obsah jeho pokladen. Promluv o trestech a pro každého najde omluvu za jeho zlé činy. U jednoho je to nezkušenost, jiného omluví vysokým věkem. Jednoho zachrání čest slavného rodu, s jiným cítí pro jeho nízký stav. Za marný, za ztracený považuje den, v němž neučinil někoho šťastným.</p>
55	<p>l'onor del sangue illustre; il basso stato compatisce nell'altro. Inutil chiama, perduto il giorno ei dice in cui fatto non ha qualche felice.</p> <p>VITELLIA Ma regna...</p> <p>SESTO</p>	<p>VITELIE Ale vládne...</p> <p>SESTO</p>
60	<p>Ei regna, è ver, ma vuol da noi sol tanta servitù quanto impedisca di perir la licenza. Ei regna, è vero, ma di sì vasto impero, tolto l'alloro e l'ostro, suo tutto il peso e tutt'il frutto è nostro.</p> <p>VITELLIA</p>	<p>On vládne, to je pravda, ale od nás chce pouze tolik služeb, kolik propuštění brání smrti. Vládne, to je pravda, ale tak velkému imperiu, zbaven vavříků a purpuru, jeho je veškerá tíha a naše jsou plody.</p> <p>VITELIE</p>
65	<p>Dunque a vantarmi in faccia venisti il mio nemico? E più non pensi che questo eroe clemente un soglio usurpa dal suo tolto al mio padre? Che m'ingannò, che mi ridusse, e questo è il suo fallo maggior, quasi ad amarlo?</p>	<p>Přišelš tedy, abys mi do tváře vychvaloval mého nepřítele? A to už nevíš, že tento dobrotivý hrdina usurpuje trůn, který jeho otec uchvátil mému? Že mě podvedl, že dokázal (a to je jeho největší hřích), že jsem jej téměř milovala? A pak, ten ničema, znovu povolal Bereniku do Říma! Kdyby si mezi římskými kráskami alespoň vybral důstojnou sokyni pro mě! Ale barbarku, Sixte, cizinku, postavit proti mně, královně!</p>
70	<p>E poi, perfido! e poi di nuovo al Tebro richiamar Berenice! Una rivale avesse scelta almeno degnà di me fra le beltà di Roma.</p>	<p>SIXTUS Vždyť víš, že Berenika se vrátila o své vůli.</p> <p>VITELIE</p>
75	<p>Ma una barbara, o Sesto, un'esule antepormi! Una regina!</p> <p>SESTO Sai pur che Berenice volontaria tornò.</p> <p>VITELLIA</p>	<p>Takové báchorky povídej malým dětem! Já vím o někdejších láskách, vím o slzách prolitých poté, co odjela. Vím, jak ji teď přijal a vzdal jí pocty. Což to nevidí každý? Ten zrádce ji zbožňuje.</p> <p>SIXTUS Ach, princezno, Ty žárlíš.</p> <p>VITELIE Já?</p> <p>SIXTUS Ano.</p>
80	<p>Narra a' fanciulli codeste fole. Io so gli antichi amori; so le lagrime sparse allor che quindi l'altra volta parti; so come adesso l'accolse, l'onorò; chi non lo vede? Il perfido l'adora.</p> <p>SESTO</p>	<p>SIXTUS Ach, princezno, Ty žárlíš.</p> <p>VITELIE Já?</p> <p>SIXTUS Ano.</p>
	<p>Ah principessa tu sei gelosa.</p> <p>VITELLIA</p>	<p>VITELIE Jsem žárlivá, když nesnesu pohrdání?</p> <p>SIXTUS A přece jen...</p>
	<p>Io?</p> <p>SESTO</p>	
	<p>Sì.</p> <p>VITELLIA</p>	
85	<p>Gelosa io sono, se non soffro un disprezzo?</p> <p>SESTO</p>	
	<p>E pure...</p>	

VITELLIA
E pure
non hai cuor d'acquistarmi.

SESTO
Io son...

VITELLIA
Tu sei
sciolto d'ogni promessa. A me non manca
più degno esecutor dell'odio mio.

SESTO
Sentimi.

VITELLIA
Intesi assai.

SESTO
Fermati.

VITELLIA
Addio.

90 SESTO
Ah Vitellia, ah mio nume,
non partir; dove vai;
perdonami, ti credo, io m'ingannai.
Tutto, tutto farò; prescrivi, imponi,
regola i moti miei;
95 tu la mia sorte, il mio destin tu sei.

VITELLIA
Prima che il sol tramonti
voglio Tito svenato e voglio...

SCENA II

ANNIO e detti

ANNIO
Amico
Cesare a sé ti chiama.

100 VITELLIA
Ah non perdetevi
questi brevi momenti. A Berenice
Tito gli usurpa.

ANNIO
Ingiustamente oltraggi
Vitellia il nostro eroe. Tito ha l'impero
e del mondo e di sé. Già per suo cenno
Berenice partì.

SESTO
Come?

VITELLIA
Che dici?

105 ANNIO
Voi stupite a ragion. Roma ne piange
di meraviglia e di piacere. Io stesso
quasi nol credo; ed io
fui presente o Vitellia al grande addio.

VITELLIA
(Oh speranze!)

SESTO
Oh virtù!

VITELLIA
Quella superba
o come volentieri udita avrei

VITELIE
A prece jen
nemáš odvahu mě získat.

SIXTUS
Já jsem...

VITELIE
Ty jsi
zbaven všech slibů. Mě nechybí
vhodnější vykonavatel mé nenávisti.

SIXTUS
Poslyš!

VITELIE
Už jsem slyšela dost!

SIXTUS
Počkej!

VITELIE
Sbohem!

SIXTUS
Ach, Vitelie, má bohyně,
neodcházej! Kam jdeš?
Odpusť mi, věřím ti, já tě nepodvedl.
Všechno, všechno udělám; nařizuj, poroučej
říd' mé kroky.
Ty jsi můj úděl, Ty jsi můj osud.

VITELIE
Dříve než slunce zapadne
Tita chci mrtvého a chci...

Druhá scéna

Annius a předešlí

ANNIUS
Příteli,
císař Tě k sobě volá.

VITELIE
Ach, nemarněte
tyto krátké chvíle. Titus je Berenice
krade.

ANNIUS
Vitelie, nespravedlivě urážíš
našeho hrdinu. Titus vládne světu
i sám sobě. Na jeho pokyn
již Berenika odjela.

SIXTUS
Jakže?

VITELIE
Co to říkáš?

ANNIUS
Právem se divíte. Řím nad tím pláče,
údivem i potěšením. Já sám
tomu téměř nevěřím, a to jsem byl přítomen,
ó, Vitelie, velkému rozloučení.

VITELIE
(Ó, naděje!)

SIXTUS
Jaká ctnost!

VITELIE
Tak ráda bych slyšela,
jak se ta pyšná žena

110 esclamare contro Tito.

ANNIO
Anzi giammai
più tenera non fu. Partì ma vide
che adorata partiva, e che al suo caro
men che a lei non costava il colpo amaro.

VITELLIA
Ognun può lusingarsi.

ANNIO
Eh si conobbe

115 che bisognava a Tito
tutto l'eroe per superar l'amante.
Vinse; ma combatté. Non era oppresso;
ma tranquillo non era. Ed in quel volto,
dicasi per sua gloria,

120 si vedea la battaglia e la vittoria.

VITELLIA
(E pur forse con me quanto credei
Tito ingrato non è). Sesto, sospendi (*A parte a Sesto*)
d'eseguire i miei cenni. Il colpo ancora
non è maturo.

SESTO
E tu non vuoi ch'io vegga,

125 ch'io mi lagni o crudele... (*Con isdegno*)

VITELLIA
Or che vedesti?
Di che ti puoi lagnar? (*Con isdegno*)

SESTO
Di nulla. (Oh dio (*Con sommissione*)
chi provò mai tormento eguale al mio).

VITELLIA
Deh se piacer mi vuoi
lascia i sospetti tuoi;
130 non mi stancar con questo
molesto dubitar.

Chi ciecamente crede
impegna a serbar fede;
chi sempre inganni aspetta

135 alletta ad ingannar. (*Parte*)

SCENA III

SESTO e ANNIO

ANNIO
Amico ecco il momento
di rendermi felice. All'amor mio
Servilia promettesti. Altro non manca
che d'Augusto l'assenso. Ora da lui

140 impetrar lo potresti.

SESTO
Ogni tua brama
Annio m'è legge. Impaziente anch'io
son che alla nostra antica
e tenera amicizia aggiunga il sangue
un vincolo novello.

ANNIO
Io non ho pace

145 senza la tua germana.

SESTO
E chi potrebbe
rapirtene l'acquisto? Ella t'adora;
io fino al giorno estremo
sarò tuo; Tito è giusto.

postaví Titovi.

ANNIUS
Nikdy nebyla
láskyplnější. Odjela, avšak viděla,
že odjíždí zbožňována a že muže, jehož miluje,
se ten trpký úder dotkl stejně jako jí.

VITELIE
Každý se může oddávat klamným nadějím.

ANNIUS
Ó, bylo známo,
že Titus musel
sebrat veškerou sílu, aby překonal vztah k milence.
Zvítězil, ale musel bojovat. Nebyl přemožen,
ale klidu mu to nedodalo a ve tváři
(nechť se to ví pro jeho slávu)
byl patrný boj i vítězný konec.

VITELIE
(Možná, Titus není tak neuznalý, jak jsem myslela.)
Sixte, zatím pozastav (*stranou Sixtovi*)
provedení mých pokynů.
Ten úder ještě není zralý.

SIXTUS
A Ty nechceš, abych to viděl,
abych si stěžoval, Ty krutá... (*rozhořčeně*)

VITELIE
Cos viděl?
Na co si chceš stěžovat? (*rozhořčeně*)

SIXTUS
Na nic. (Ó bože! (*odevzdaně*)
Kdo kdy zažil takováto muka.)

VITELIE
Ach, jestli se mi chceš líbit,
přestaň mě podezírat,
neobtěžuj mě svými
otravnými pochybnostmi.

Kdo slepě věří,
zavazuje k zachování věrnosti.
kdo stále podvody čeká,
svádí k podvádění. (*odchází*)

3. scéna

Sextus a Annius

ANNIUS
Příteli, teď mě můžeš
učinit šťastným.
Zaslíbils mi Servilii. Už chybí
jen císařův souhlas. Teď bys ho od něj
mohl vymoci.

SIXTUS
Annie, každé Tvé přání
mi je zákonem. I já netrpělivě očekávám,
aby k našemu dávnému
a milému přátelství krev
přidala nové pouto

ANNIUS
Bez Tvé sestry nemám klid.

SIXTUS
A kdo by Tě mohl
o již získané připravit? Ona Tě zbožňuje;
a já až do posledních dnů
budu Tvým; Titus je spravedlivý.

ANNIO

Il so; ma temo.

150 Io sento che in petto
mi palpita il core;
né so qual sospetto
mi faccia temer.

155 Se dubbio è il contento
diventa in amore
sicuro tormento
l'incerto piacer. *(Parte)*

SCENA IV

SESTO solo

SESTO

160 Numi assistenza. A poco a poco io perdo
l'arbitrio di me stesso. Altro non odo
che il mio funesto amor. Vitellia ha in fronte
un astro che governa il mio destino.
La superba lo sa; ne abusa; ed io
né pure oso lagnarmi. Oh sovrumano
poter della beltà! Voi che dal cielo
tal dono aveste ah non prendete esempio
165 dalla tiranna mia. Regnate, è giusto;
ma non così severo,
ma non sia così duro il vostro impero.

170 Opprimete i contumaci,
son gli sdegni allor permessi;
ma infierir contro gli oppressi!
Quest'è un barbaro piacer.

175 Non v'è trace in mezzo a' Traci
si crudel che non risparmi
quel meschin che getta l'armi,
che si rende prigionier. *(Parte)*

SCENA V

Innanzi atrio del tempio di Giove Statore, luogo già celebre per le adunanze del Senato; indietro parte del Foro romano, magnificamente adornato d'archi, obelischi e trofei; da' lati vedute in lontano del monte Palatino e d'un gran tratto della via Sacra; in faccia aspetto esteriore del Campidoglio e magnifica strada per cui vi si ascende.

Nell'atrio suddetto saranno Publio, i senatori romani ed i legati delle provincie soggette destinati a presentare al Senato gli annui imposti tributi. Mentre Tito preceduto da' littori, seguito da' pretoriani e circondato da numeroso popolo scende dal Campidoglio, cantasi il seguente

CORO

Serbate o dei custodi
della romana sorte
in Tito il giusto, il forte,
l'onor di nostra età.

180 Voi gl'immortali allori
su la cesarea chioma,
voi custodite a Roma
la sua felicità.

185 Fu vostro un sì gran dono,
sia lungo il dono vostro;
l'invidi al mondo nostro
il mondo che verrà.
(Nel fine del coro suddetto giunge Tito nell'atrio e nel tempo medesimo Annio e Sesto da diverse parti)

PUBLIO

190 Te della patria il padre *(A Tito)*
oggi appella il Senato. E mai più giusto
non fu ne' suoi decreti o invito Augusto.

ANNIUS

Já vím, však bojím se.

Cítím jak v hrudi
mi buší srdce;
nevím jaká pochybnost
mě nutí se bát.

Je-li výsledek pochybný,
v lásce se změně
v jistou trýzeň
nejistá radost.

4. scéna

Sixtus sám

SIXTUS

Bohové stůjte při mě. Pomalu ztrácím
úsudek o sobě samém. Nic jiného nenávidím,
než svou neblahou lásku. Vitellie má na čele
hvězdu, jež řídí můj osud.
Ta pyšná to ví, využívá toho a já
se ani neodvážuji stěžovat. Och, nadlidská
síla krásy! Vy, jež od nebes
jste tento dar získali, ach neberte si příklad
z mého tyrana. Vládněte, to je správné,
avšak ne takto přísně,
nechť není takto tvrdá vaše vláda.

Potlačujte neposlušné,
tehdy je hněv povolen;
však krutě nakládat s protivníky
to je barbarské potěšení.

Není mezi Tráky jediný
tak krutý, který by neušetřil
ubožáka, jenž skládá zbraně
a stává se dobrovolně zajatcem. *(odchází)*

5. scéna

Vepředu atrium Jupiterova chrámu, kdysi slavného místa shromažďování senátu; vzadu část Fora romana, skvostně vyzdobená oblouky, obelisky a trofejemi.

Po stranách pohledy na palatinský vrch a velkou část Svate cesty; naproti průčelí Kapitolu a nádherná cesta, jež k němu stoupá.

Ve zmiňovaném atriu budou Publius, římskí senátoři a legáti podrobených provincií, kteří mají předložit senátu stanovené roční dávky. Zatímco Titus, před nímž jdou liktoři a za ním pretoriáni, obklopen četným davem sestupuje z Kapitolu, zní následující

SBOR

Uchovejte, ó, bohové,
strážci osudu Říma,
v Titovi spravedlivého, silného vladaře,
chloubu našeho věku.

Vy nesmrtelné vavříny
kladete na císařský vlas,
vy ochraňujete Římu
jeho štěstí.

Byl od vás ten velký dar,
nechť má dlouhého trvání
a ať nám jej závidí
ti, již přijdou po nás.
(V záběru sboru dorazí Titus do atria a z opačné strany se objeví Annio a Sextus.)

PUBLIUS

Tebe, otče vlasti, *(k Titovi)*
dnes povolává senát a nikdy v jeho výnosech
nebylo nic spravedlivějšího, ó, vznešený císaři.

ANNIO

Né padre sol ma sei
suo nume tutelar. Più che mortale
giacché altrui ti dimostri, a' voti altrui
comincia ad avvezzarti. Eccelso tempio
195 ti destina il Senato. E là si vuole
che fra divini onori
anche il nume di Tito il Tebro adori.

PUBLIO

Quei tesori che vedi
delle serve provincie annui tributi
200 all'opra consagiam. Tito non sdegni
questi del nostro amor pubblici segni.

TITO

Romani, unico oggetto
è de' voti di Tito il vostro amore;
ma il vostro amor non passi
205 tanto i confini suoi
che debbano arrossirne e Tito e voi.
Più tenero, più caro
nome che quel di padre
per me non v'è; ma meritarlo io voglio,
210 ottenerlo non curo. I sommi dei
quanto imitar mi piace
abborrisco emular. Gli perde amici
chi gli vanta compagni; e non si trova
follia la più fatale
215 che potersi scordar d'esser mortale.
Quegli offerti tesori
non ricuso però. Cambiarne solo
l'uso pretendo. Udite. Oltre l'usato
terribile il Vesevo ardenti fiumi
220 dalle fauci eruttò; scosse le rupi;
riempì di ruine
i campi intorno e le città vicine.
Le desolate genti
fuggendo van; ma la miseria opprime
225 quei che al fuoco avvanzar. Serva quell'oro
di tanti afflitti a riparar lo scempio.
Questo, o Romani, è fabricarmi il tempio.

ANNIO

O vero eroe!

PUBLIO

Quanto di te minori
tutti i premi son mai, tutte le lodi!

CORO

230 Serbate o dei custodi
della romana sorte
in Tito il giusto, il forte,
l'onor di nostra età.

TITO

Basta, basta o Quiriti.
235 Sesto a me s'avvicini; Annio non parta,
ogn'altro s'allontani. *(Si ritirano tutti fuori dell'atrio e vi rimangono Tito, Annio e Sesto)*

ANNIO

(Adesso, o Sesto,
parla per me).

SESTO

Come signor potesti
la tua bella regina...

TITO

Ah Sesto amico
che terribil momento! Io non credei...
240 Basta, ho vinto, partì. Grazie agli dei.
Giusto è ch'io pensi adesso
a compir la vittoria. Il più si fece,

ANNIUS

Nejsi jen otcem, Tys rovněž
strážné božstvo. Víc než smrtelník
se jiným jevíš, začínej si zvykat na přání druhých.
Senát ti dáva skvělý chrám
a přeje si, aby tam Řím
spolu s jinými božstvy
vzdával pocty rovněž bohu Titovi.

PUBLIUS

Poklady, jež tu vidíš,
roční příspěvky podrobených provincií,
tomu dílu zasvětime. Tite, neodmítej
tyto veřejné projevy naší lásky.

TITUS

Římané, Titus netouží po ničem jiném,
než po vaší lásce.
Ta by však neměla
překročit své meze,
neboť by se musel rdít jak Titus, tak vy.
Milejšího, dražšího
jména nad otce
pro mě není, ale chci si jej zasloužit,
ne získat. Jakkoliv nejvyšší bohy
s radostí napodobuji,
soutěžít s nimi se mi hnuší. Ztrácí přátele
ten, kdo se jimi chlubí; a není
osudnějšího bláznovství,
než-li zapomenout na vlastní smrtelnost.
Neodmítám ale poklady,
jež jste mi nabídli. Pouze je hodlám
jinak využít. Slyšte: strašný Vesuv
vyvrhl více než jindy horoucí proudy
ze svého jícnu. Skály se otfásaly,
rozvalinami pokryl
okolní pole i blízká města.
Lidé se v zoufalství dali na útěk,
ale bída sužuje ty,
kteří oheň přežili. Necht' zlato
poslouží nešťastníkům odčinit tu zkázu.
Toto je, Římané, způsob, jak mi postavit chrám.

ANNIUS

Ó, to je pravý hrdina!

PUBLIUS

Ty sám jsi nad veškerou odměnu,
nad všechny chvály!

SBOR

Uchovejte, ó, bohové,
strážci osudu Říma,
v Titovi spravedlivého, silného vladaře,
chloubu našeho věku.

TITUS

Dost, moji věrní!
Ať předstoupí Sixtus. Annius tu zůstane.
Ostatní ať odejdou.
(Všichni odejdou a zůstanou jen Titus, Sixtus a Annius.)

ANNIUS

(Ó, Sixte, teď promluv místo mě.)

SIXTUS

Pane, jak bys mohl svou krásnou královnu...?

TITUS

Ach, Sixte, příteli,
jak strašná to chvíle! Já jsem nevěřil...
Tak dost. Zvítězil jsem, ona odjela. Bohům díky.
A je správné, abych nyní myslel
na dokončení svého vítězství. To těžší je již za mnou,

facciasi il meno.

SESTO

E che più resta?

TITO

A Roma

togliere ogni sospetto
di vederla mia sposa.

245

SESTO

Assai lo toglie

la sua partenza.

TITO

Un'altra volta ancora
partissi e ritornò. Del terzo incontro
dubitar si potrebbe; e finché vuoto
il mio talamo sia d'altra consorte,
250 chi sa gli affetti miei
sempre dirà ch'io lo conservo a lei.
Il nome di regina
troppo Roma abborrisce; una sua figlia
vuol veder sul mio soglio
255 e appagarla convien. Già che l'amore
scelse invano i miei lacci, io vuo' che almeno
l'amicizia or gli scelga. Al tuo s'unisca
Sesto il cesareo sangue. Oggi mia sposa
sarà la tua germana.

SESTO

Servilia!

260

TITO

Appunto.

ANNIO

(O me infelice!)

SESTO

Annio è perduto).

(Oh dei!

TITO

Udisti!

Che dici? Non rispondi?

SESTO

E chi potrebbe
risponderti o signor? M'opprime a segno
la tua bontà che non ho cor... Vorrei...

ANNIO

(Sesto è in pena per me).

265

TITO

Spiegati, io tutto

farò per tuo vantaggio.

SESTO

(Ah si serva l'amico).

ANNIO

(Annio coraggio).

SESTO

Tito... (*Risolto*)

ANNIO

Augusto io conosco (*Come sopra*)
di Sesto il cor. Fin dalla cuna insieme
270 tenero amor ne stringe. Ei di sé stesso
modesto estimator teme che sembri
sproporzionato il dono; e non s'avvede
ch'ogni distanza eguaglia
d'un cesare il favor. Ma tu consiglio
275 da lui prender non dei. Come potresti

nyní ta lehčí část.

SIXTUS

A co ještě zbývá?

TITUS

At' se teď Řím

zbaví jakéhokoli podezření,
že bude mou nevěstou.

SIXTUS

Dostatečně jej zbavil

její odjezd.

TITUS

Již jednou odjela
a opět se vrátila. O třetím setkání
by se mohlo pochybovat; a dokud je prázdné
mé svatební lože,
kdo mé city zná,
vždy bude tvrdit, že jej pro ni držím.
Jméno královny
příliš Řím zneklidňuje; svou dceru
chce vidět na mém trůně
a v tom mu musím vyhovět.
Poněvadž láska vybírala marně má tenata, já chci,
aby nyní přátelství je vybralo. S tvou krví,
Sixte, císařská krev se spojí. Dnes mou nevěstou
Tvá sestra se stane.

SIXTUS

Servilie!

TITUS

Přesně tak.

ANNIUS

(Ó, já nešťastný!)

SIXTUS

(Ach bože!

Annus je ztracen.)

TITUS

Slyšels?

Co tomu říkáš? Neodpovíš mi?

SIXTUS

Co bych ti mohl říci, pane?

Hluboce na mě působí tvá dobrotivost.
Nemám dost odvahy, ale chtěl bych....

ANNIUS

(Sixtus si o mne dělá starost.)

TITUS

Vyjáďři se.

Já pro tebe udělám všechno!

SIXTUS

(Ach, musím pomoci příteli.)

ANNIUS

(Odvahu, Annie!)

SIXTUS

Tite... (*rozhodně*)

ANNIUS

Vznešený, já znám
Sixtovo srdce. Již od kolébky nás pojí
láskyplný vztah. Sám sebe si moc necení,
obává se, že ten dar
může být považován za nevyvážený.
A neuvědomuje si, že jakoukoli vzdálenost
vyrovnává císařova přízeň.
Ty se však nemusíš řídit jeho radou.

sposa elegger più degna
dell'impero e di te? Virtù, bellezza
tutto è in Servilia. Io le conobbi in volto
ch'era nata a regnar. De' miei presagi
l'adempimento è questo.

280

SESTO
(Annio parla così! Sogno o son desto?)

TITO
E ben recane a lei
Annio tu la novella. E tu mi siegui
amato Sesto. E queste
tue dubbiezze deponi. Avrai tal parte
tu ancor nel soglio e tanto
t'inalzerò che resterà ben poco
dello spazio infinito
che fraposer gli dei fra Sesto e Tito.

285

SESTO
Questo è troppo, o signor. Modera almeno
se ingrati non ci vuoi,
modera Augusto i benefici tuoi.

290

TITO
Ma che, se mi niegate
che benefico io sia, che mi lasciate?

295

Del più sublime soglio
l'unico frutto è questo;
tutto è tormento il resto
e tutto è servitù.

300

Che avrei, se ancor perdessi
le sole ore felici
ch'ho nel giovar gli oppressi,
nel sollevar gli amici,
nel dispensar tesori
al merito e a la virtù? (*Parte*)

SCENA VI

ANNIO e poi SERVILIA

305

ANNIO
Non ci pentiam. D'un generoso amante
era questo il dover. Se a lei che adoro
per non esserne privo
tolto l'impero avessi, amato avrei
il mio piacer, non lei. Mio cor deponi
le tenerezze antiche; è tua sovrana
chi fu l'idolo tuo. Cambiar conviene
in rispetto l'amore. Eccola. Oh dei!
Mai non parve sì bella agli occhi miei.

310

SERVILIA
Mio ben...

315

ANNIO
Taci Servilia. Ora è delitto
il chiamarmi così.

SERVILIA
Perché?

320

ANNIO
Ti scelse
Cesare (che martir!) per sua consorte.
A te (morir mi sento) a te m'impose
di recarne l'avviso (oh pena!) ed io...
io fui... (Parlar non posso). Augusta addio.

SERVILIA
Come! Fermati. Io sposa
di Cesare! E perché?

320

ANNIO

Kde bys našel nevěstu
důstojnější říše i tebe? Ctnost, krása
vše je v Servilii. Již podle tváře jsem poznal,
že je rozená vládkyně.
Toto je naplnění mých tušení.

SIXTUS
(To mluví Annius? Sním či bdím?)

TITUS
Tak dobře. Předej jí,
Annie, svou zprávu. A Ty mě následuj,
milý Sixte. Zbav se
všech pochybností. Dosáhneš tak
významného postavení,
tolik tě pozvednu, že zůstane hodně málo
z nekonečného prostoru,
který bohové postavili mezi Sexta a Tita.

SIXTUS
To je příliš, ó, pane!
Vznešený, nechceš-li nás nazvat nevděčníky,
nebuď tolik dobrotivý.

TITUS
Jakže? Nedáte-li mi možnost
činit dobrodiní, co mi necháte?

Nejvznešenějšího trůnu
toto je jediný plod.
Vše ostatní je trápením,
všechno je jen službou.

Co by mi ještě zůstalo, kdybych přišel
o ty šťastné chvíle,
které mám v pomoci utlačovaným,
podporování přátele,
rozdávání pokladů
podle zásluh a ctností?

6. scéna

Annus a pak Servilie.

ANNIUS
Nebudeme se kát. Byla to povinnost
štědrého milence. Kdybych té, kterou miluji,
odňal císařství jen proto,
abych od ní nebyl odloučen,
miloval bych své požitky a nikoliv ji samu.
Mé srdce, zapomeň na dávné lásky. Tvá panovnice
byla tvým idolem. Teď změnit
lásku v úctu je třeba. Tady je. Ó, bohové!
Nikdy se mým očím nejevila tak krásnou.

SERVILIE
Miláčku...

ANNIUS
Mlč, Servilie. Teď je přestupkem
takhle mě nazývat.

SERVILIE
Proč?

ANNIUS
Císař tě zvolil
(ta trýzeň) svou nevěstou.
Poslal mě (já umřu) za Tebou,
abych ti to oznámil (ta muka) a já...
já byl... (ani mluvit nemohu). Sbohem, císařovno!

SERVILIE
Cože? Počkej.
Já a císařova nevěsta? A proč?

ANNIUS

Perché non trova

beltà, virtù che sia
più degna d'un impero, anima... Oh stelle!
Che dirò? Lascia, Augusta,
deh lasciami partir.

325

SERVILIA

Così confusa

abbandonar mi vuoi? Spiegati; dimmi,
come fu? Per qual via...

ANNIO

Mi perdo s'io non parto anima mia.

Ah perdona al primo affetto

330

quest'accento scongiato;
colpa fu del labbro usato
a chiamarti ognor così.

Mi fidai del mio rispetto
che vegliava in guardia al core;

335

ma il rispetto dall'amore
fu sedotto e mi tradì. *(Parte)*

SCENA VII

SERVILIA sola

SERVILIA

Io consorte d'Augusto! In un istante
io cambiar di catene! Io tanto amore
dovrei porre in oblio! No; sì gran prezzo
non val per me l'impero.
Annio non lo temer, non sarà vero.

340

Amo te solo,
te solo amai,
tu fosti il primo,
tu pur sarai
l'ultimo oggetto
che adorerò.

345

Quando è innocente
divien sì forte
che con noi vive
fino alla morte
quel primo affetto
che si provò. *(Parte)*

350

SCENA VIII

Ritiro delizioso nel soggiorno imperiale sul colle Palatino.

TITO e PUBLIO con un foglio

TITO

Che mi rechi in quel foglio?

PUBLIO

I nomi ei chiude

355

de' rei che osar con temerari accenti
de' cesari già spenti
la memoria oltraggiar.

TITO

Barbara inchiesta

che agli estinti non giova e somministra
mille strade alla frode
d'insidiar gl'innocenti. Io da quest'ora
ne abolisco il costume; e perché sia
in avvenir la frode altrui delusa,
nelle pene de' rei cada chi accusa.

360

PUBLIO

Giustizia è pur...

Protože nenašel

v žádné krásu a ctnosti,
jež by byly víc hodny vlády, duši... Ó, nebesa!
Co mám říkat? Vznešená,
nech mě odejít.

SERVILIE

Jsem celá zmatená

a ty chceš odejít? Vysvětli mi, řekni,
jak to bylo? Jakým způsobem...?

ANNIUS

Jsem ztracen, jestli neodejdu, duše moje.

Ach, odpusť dřívějšímu citu

toto slovo nerozvážené.
Za to mohou mé rty,
zvyklé tě tak stále nazývat.

Důvěřoval jsem své úctě,

jež hlídala mé srdce;
ale láska svedla úctu
a zradila mne.

7. scéna

Servilie sama

SERVILIE

Já manželkou císaře! V jediném okamžiku
měním pouta. Já tolik lásky
bych měla nechat v zapomnění! Ne, tak velkou cenu
pro mě císařství nemá.
Neboj se, Annie, to se nestane.

Miluji jen Tebe,
Tebe jediného jsem milovala,
Tys byl prvním,
Ty také budeš
posledním,
jehož budu zbožňovat.

Je-li nevinný,
stane se tak silným,
že až do smrti
v nás žije
ten první cit
který byl prožit.

8. scéna

Příjemné zákoutí v císařském paláci na vrchu Palatinu

Titus a Publius s listem papíru.

TITUS

Co mi přinášíš v tom listě?

PUBLIUS

Obsahuje jména ničemů,

kterí opovážlivými slovy
již zesnulých císařů
uráželi památku.

TITUS

Kruté šetření

zesnulým nepomůže a skýtá
tisíce cest ke kladení nástrah
nevinným. Od této chvíle
ruším tento zvyk; a aby v budoucnu
jiných podvod byl odhalen,
potrestán bude ten, kdo bude osočovat.

PUBLIUS

Přeci jen spravedlnost...

TITO

Se la giustizia usasse

365 di tutto il suo rigor, sarebbe presto
un deserto la terra. Ove si trova
chi una colpa non abbia o grande o lieve?
Noi stessi esaminiam. Credimi, è raro
un giudice innocente
370 dell'error che punisce.

PUBLIO

Hanno i castighi...

TITO

Hanno, se son frequenti,
minore autorità. Si fan le pene
familiari a' malvagi. Il reo s'avvede
d'aver molti compagni. Ed è periglio
375 il publicar quanto sian pochi i buoni.

PUBLIO

Ma v'è signor chi lacerare ardisce
anche il tuo nome.

TITO

E che perciò? Se 'l mosse

leggerezza, nol curo,
se follia, lo compiangio,
380 se ragion, gli son grato; e se in lui sono
impeti di malizia, io gli perdono.

PUBLIO

Almen...

SCENA IX

SERVILIA e detti

SERVILIA

Di Tito al piè...

TITO

Servilia! Augusta!

SERVILIA

Ah signor, sì gran nome
non dar mi ancora. Odimi prima. Io deggio
385 palesarti un arcan.

TITO

Publio ti scosta

ma non partir. (*Publio si ritira*)

SERVILIA

Che del cesareo alloro
me, fra tante più degne,
generoso monarca inviti a parte,
è dono tal che destaria tumulto
390 nel più stupido core. Io ne comprendo
tutto il valor. Voglio esser grata e credo
doverlo esser così. Tu mi scegliești
né forse mi conosci. Io che tacendo
crederei d'ingannarti
395 tutta l'anima mia vengo a svelarti.

TITO

Parla.

SERVILIA

Non ha la terra
chi più di me le tue virtudi adori;
per te nutrisco in petto
sensi di meraviglia e di rispetto.
400 Ma il cor... Deh non sdegnarti.

TITO

Eh parla.

TITUS

Kdybych spravedlnost užival
v celé její krutosti, byla by brzo
poušť na celé zemi. Kde se nachází
ten, který větší nebo menší vinu nemá.
Sebe samé prověřme. Věř mi, je vzácný
nevinný soudce
který trestá.

PUBLIUS

Ale tresty mají...

TITUS

Mají, jsou-li časté,
menší autoritu. A tresty
se rouhačům stávají důvěrnými.
Hříšník se snaží mít mnohé spoluvíníky a
zveřejnění je nebezpečné, jakkoliv nepočtení jsou ti dobří.

PUBLIUS

Ale jsou tu i takový, pane, kdo se opovažuje
hanět i tvé jméno.

TITUS

No a co? Vedla-li jej
k tomu lehkomyšlnost, nedbám o to,
bylo-li to šilenství, je mi ho líto,
jestli rozumová úvaha, jsem mu vděčný
a pokud je to zlomyšlnost, odpouštím mu.

PUBLIUS

Alespoň...

9. scéna

Servilie a předešlí.

SERVILIE

V Titových šlépějích....

TITUS

Servilie! Vznešená!

SERVILIE

Ach, pane, tak velkým jménem
mě zatím nenazývej. Nejprve mě vyslechni.
Musím ti vyjevit tajemství.

TITUS

Publie, jdi stranou,
ale neodcházej. (*Publius poodejde.*)

SERVILIE

To, že císařským vavřínem
mě z mnoha toho hodnějších,
velkorysý monarcho, vyznamenáváš,
je takový dar, že by vyvolal zmatek
i v tom nejprostším srdci. Já jsem si vědoma
plně jeho ceny. Chci být vděčná a věřím,
že takovou budu. Ty jsi mě vybral
aniž bys mne snad znal. Kdybych mlčela,
myslela bych, že Tě podvádím,
a proto celou svou duši přicházím Ti otevřít.

TITUS

Mluv.

SERVILIE

Není na zemi nikoho,
kdo by Tvé ctnosti více než já zbožňoval;
pro Tebe ve své hrudi chovám
city nejvyššího obdivu a úcty.
Ale srdce... Ach, nehněvej se.

TITUS

Ach mluv...

SERVILIA

Il core

signor non è più mio. Già da gran tempo
Annio me lo rapì. L'amai che ancora
non comprendea d'amarlo; e non amai
altri finor che lui. Genio e costume
405 uni l'anime nostre. Io non mi sento
valor per obbliarlo; anche dal trono
il solito sentiero
farebbe a mio dispetto il mio pensiero.
So che oppormi è delitto
410 d'un cesare al voler; ma tutto almeno
sia noto al mio sovrano;
poi, se mi vuol sua sposa, ecco la mano.

TITO

Grazie o numi del ciel. Pure una volta
senza larve sul viso
415 mirai la verità. Pur si ritrova
chi s'avventuri a dispiacer col vero.
Servilia, oh qual contento
oggi provar mi fai! Quanta mi porgi
ragion di meraviglia! Annio pospone
420 alla grandezza tua la propria pace!
Tu ricusi un impero
per essergli fedele! Ed io dovrei
turbar fiamme sì belle? Ah non produce
sentimenti sì rei di Tito il core.
425 Figlia, che padre invece
di consorte m'avrai, sgombra dall'alma
ogni timore. Annio è tuo sposo. Io voglio
stringer nodo sì degno. Il ciel cospiri
meo a farlo felice; e n'abbia poi
430 cittadini la patria eguali a voi.

SERVILIA

Oh Tito! Oh Augusto! Oh vera
delizia de' mortali! Io non saprei
come il grato mio cor...

TITO

Se grata appieno

esser mi vuoi Servilia, agli altri inspira
435 il tuo candor. Di publicar procura
che grato a me si rende
più del falso che piace il ver che offende.

Ah se fosse intorno al trono
ogni cor così sincero,
440 non tormento un vasto impero
ma saria felicità.

Non dovrebbero i regnanti
tolerar sì grave affanno
per distinguer dall'inganno
445 l'insidiata verità. (*Parte*)

SCENA X

SERVILIA e VITELLIA

SERVILIA
Felice me!

VITELLIA

Posso alla mia sovrana
offerir del mio rispetto i primi omaggi?
Posso adorar quel volto
per cui d'amor ferito
450 ha perduto il riposo il cor di Tito?

SERVILIA

(Che amaro favellar! Per mia vendetta
si lasci nell'inganno). Addio.

VITELLIA

Servilia

SERVILIE

Mé srdce mi,

pane, už nepatří. Již dávno
mi je Annius zajal. Milovala jsem jej dříve
než jsem chápala, že jej miluji. A nemiloval jsem
dosud jiného než jej. Vůle i zvyklosti
spojily naše duše. Nemám dost sil
na něj zapomenout. I na trůně
by se mé myšlení ubíralo
po stejných cestičkách, i mně navzdory.
Vím, že je zločinem stavět se
proti císařově vůli, ale nechť můj vládce
aspoň ví vše.
Pokud mě i pak chce za svou ženu, zde je má ruka.

TITUS

Díky, ó, bohové na nebesích! Přeci aspoň jednou
bez masky na tváři
spatřil jsem pravdu. Stále je někdo schopen
vystavit se nebezpečí tím, že řekne pravdu.
Servilie, ó jakou spokojenost
mi dnes dáváš zakusit. Kolik důvodů dáváš
k obdivu. Annius obětuje
svůj klid pro tvou velikost!
Ty odmítáš trůn,
abys mu zachovala věrnost! A já
bych měl zničit tak krásný plamen?
Ó, Titus nemá tak špatné srdce.
Dcero, jež otce místo
manžela ve mě budeš mít, zažeň z duše
veškeré obavy. Přeji si uzavřít
tak vhodný svazek. Nebesa nechť se spojí
se mnou a učiní jej šťastným; a nechť
vlast má občany podobné vám.

SERVILIE

Ó, Tite! Ó, vznešený!
Ó, právě potěšení smrtelníků.
Nedokáží vyjádřit svou vděčnost...

TITUS

Chceš-li mi projevit vděčnost,

Servilie, buď ostatním vzorem
svou čistotou. Zveřejni,
že nežli faleš, která se líbí,
milá je mi pravda, jež uráží.

Ach, kdyby byl u mého trůnu
každý tak upřímný,
vládnout velké říši by nebylo utrpením,
ale jen štěstím.

Vládci by neměli
zakoušet tak velká muka,
aby odlišili podvod
od pravdy, jíž se strojí úklady.

10. scéna

Servilie, pak Vitelie.

SERVILIE

Jsem tak šťastná!

VITELIE

Mohu své vládkyni
vzdát první hold coby výraz své úcty?
Mohu uctít tu tvář,
pro niž, láskou zasaženo,
ztratilo klid srdce Titovo?

SERVILIE

(Jak hořká slova! Pro svou pomstu
ji v omylu zanechám.) Sbohem.

VITELIE

sdegnà già di mirarmi!
Oh dei! Partir così! Così lasciarmi!

SERVILIA

455 Non ti lagnar s'io parto
o lagnati d'amore
che accorda a quei del core
i moti del mio piè.

460 Alfin non è portento
che a te mi tolga ancora
l'eccesso d'un contento
che mi rapisce a me. (*Parte*)

SCENA XI

VITELLIA e poi SESTO

VITELLIA
Questo soffrir degg'io
vergognoso disprezzo! Ah con qual fasto
465 già mi guarda costei! Barbaro Tito
ti pareo dunque poco
Berenice antepormi? Io dunque sono
l'ultima de' viventi! Ogn'altra è degna
di te fuor che Vitellia! Ah trema ingrato
470 trema d'avermi offesa. Oggi il tuo sangue...

SESTO
Mia vita.

VITELLIA
E ben che rechi? Il Campidoglio
è acceso? È incenerito?
Lentulo dove sta? Tito è punito?

SESTO
Nulla intrapresi ancor.

VITELLIA
475 Nulla! E sì franco
mi torni innanzi? E con qual merto ardisci
di chiamarmi tua vita?

SESTO
È tuo comando
il sospender il colpo.

VITELLIA
E non udisti
i miei novelli oltraggi? Un altro cenno
aspetti ancor? Ma ch'io ti creda amante
480 dimmi come pretendi,
se così poco i miei pensieri intendi?

SESTO
Se una ragion potesse
almen giustificarmi...

VITELLIA
Una ragione!
485 Mille ne avrai, qualunque sia l'affetto
da cui prenda il tuo cor regola e moto.
È la gloria il tuo voto? Io ti propongo
la patria a liberar. Frangi i suoi ceppi,
la tua memoria onora,
abbia il suo Bruto il secol nostro ancora.
490 Ti senti d'un'illustre
ambizion capace? Eccoti aperta
una strada all'impero. I miei congiunti,
gli amici miei, le mie ragioni al soglio
tutte impegno per te. Può la mia mano
495 renderti fortunato? Eccola, corri,
mi vendica e son tua. Ritorna asperso
di quel perfido sangue e tu sarai
la delizia, l'amore,

Servilie již opovrhuje na mne pohlédnout!
Ó bohové, takto odejít! Takto mě zanechat!

SERVILIA

Nezoufej si, že odcházím,
anebo si zoufej nad láskou,
která sjednocuje pohyby
mého srdce s mými kroky.

Nakonec není divné,
že mi Tě bere ještě
přemíra spokojenosti,
která mě uchvacuje

11. scéna

Vitelie, pak Sixtus.

VITELIE
Mám snášet
takové hanebné pohrdání?
Jak okázale odchází! Krutý Tite,
zdálo se ti zřejmě málo,
Bereniku mi předložit jako sokyni? Já jsem tedy
poslední ze všech žijících? Každá jiná Tě je hodna
kromě Vitelie? Ó, třes se, nevděčníku,
třes se, že jsi mě urazil. Dnes tvá krev....

SIXTUS
Můj živote...

VITELIE
No tak, co mi přinášíš? Kapitól je v plamenech?
Už lehl popelem?
Kde je Lentulus? Titus byl potrestán?

SIXTUS
Ještě jsem nic nepodnikl.

VITELIE
Nic! A to máš odvahu
vrátit se sem ke mně? Co tě opravňuje
zvat mě svým životem?

SIXTUS
Na tvůj rozkaz
jsem zásah zastavil.

VITELIE
Tos neslyšel,
jak mě zase uráželi? Čekáš snad
na další pokyn? Jak si můžeš činit nároky
na mou lásku,
když tak málo rozumíš mým myšlenkám?

SIXTUS
A kdybych měl důvod,
jenž by mě ospravedlnil?

VITELIE
Důvod!
Můžeš jich mít třeba tisíc, podle citu,
jenž tvému srdci ukládá pravidla a uvádí jej do pohybu.
Přeješ si být slavný?
Navrhuji Ti osvobodit vlast. Rozbij pouta,
svou památku pocti,
nechť má svého Bruta i naše století.
Směřuje tvá ctižádost
k výšinám moci? Hle, otvírá se Ti
cesta k vládě. Moji příbuzní,
moji přátelé, má práva na trůn,
všechno pro Tebe bude pracovat.
Může tě učinit šťastným má ruka?
Zde je, běž, pomsti mě a jsem tvou.
Vrať se potřísněn tou proradnou krví a staneš se
mou radostí, láskou, potěšením.

500 la tenerezza mia. Non basta? Ascolta
e dubita, se puoi. Sappi che amai
Tito finor, che del mio cor l'acquisto
ei t'impedi, che se rimane in vita
si può pentir, ch'io ritornar potrei,
non mi fido di me, forse ad amarlo.

505 Or va'; se non ti muove
desio di gloria, ambizione, amore,
se toleri un rivale

510 che usurpò, che contrasta,
che involar ti potrà gli affetti miei,
degli uomini il più vil dirò che sei.

SESTO

Quante vie d'assalirmi!

Basta, basta, non più; già m'inspirasti

Vitellia il tuo furore; arder vedrai

fra poco il Campidoglio e quest'acciaro

515 nel sen di Tito... (Ah sommi dei qual gielo
mi ricerca le vene!)

VITELLIA

Ed or che pensi?

SESTO

Ah Vitellia.

VITELLIA

Il previdi;

tu pentito già sei.

SESTO

Non son pentito

ma...

VITELLIA

Non stancarmi più. Conosco, ingrato,

520 che amor non hai per me. Folle ch'io fui!

Già ti credea, già mi piacevi e quasi

cominciavo ad amarti. Agli occhi miei

involati per sempre

e scordati di me.

SESTO

Fermati, io cedo,

525 io già volo a servirti.

VITELLIA

Eh non ti credo.

M'ingannerai di nuovo. In mezzo all'opra
ricorderai...

SESTO

No, mi punisca amore,
se penso ad ingannarti.

VITELLIA

Dunque corri, che fai? Perché non parti?

SESTO

530 Parto ma tu ben mio

meco ritorna in pace;

sarò qual più ti piace,

quel che vorrai farò.

Guardami e tutto obbligo

535 e a vendicarti io volo;

di quello sguardo solo

io mi ricorderò. (Parte)

SCENA XII

VITELLIA, poi PUBLIO

VITELLIA

Vedrai, Tito, vedrai che alfin sì vile

questo volto non è. Basta a sedurti

540 gli amici almen, se ad invaghirti è poco.

Nestačí to? Poslouchej

a přemýšlej, můžeš-li. Věz, že jsem Tita milovala.

On byl důvodem, žes nezískal mé srdce

a zůstane-li na živu,

může se dát na pokání. Já bych jej pak mohla (sama sobě nevěřím)
možná znovu začít milovat.

Teď jdi; pokud s Tebou nepohnou

touha po slávě, ctižádost a láska,

jestli sneseš soka,

jenž uchvátil trůn, stojí Ti v cestě

a mohl by tě připravit o mé city,

pak řeknu, žes nejzbabělejší ze všech lidí.

SIXTUS

Tolika způsobů se mě snažíš přesvědčit!

Dost, dost, už ne více, svým hněvem,

Vitelie, jsi mě už dostatečně pobídla.

Brzy spatříš Kapitol v plamenech a můj meč

v Titově hrudi... (Ó, nejvyšší bohové!

Hrůzou mi tuhne krev v žilách...)

VITELIE

Na co teď myslíš?

SIXTUS

Ach, Vitelie!

VITELIE

To jsem tušila,

už toho lituješ!

SIXTUS

Nelituji, ale...

VITELIE

Už mě nezdržuj.

Vím, Ty nevděčný, že ke mně necítíš lásku.

Byla jsem bláhová! Už jsem Ti uvěřila.

Líbil ses mi a skoro jsem Tě začala milovat.

Zmiz mi navždy z očí

a zapomeň na mě.

SIXTUS

Zadrž. Vzdávám se,

už spěchám Ti posloužit.

VITELIE

Já Ti nevěřím.

Znovu mě podvedeš.

Uprostřed díla si vzpomeneš...

SIXTUS

Ne. Ať mě Amor potrestá,

myslím-li na to, jak tě podvést.

VITELIE

Tak běž! Co děláš? Proč nejdeš?

SIXTUS

Jdu, avšak Ty, má lásko,

se mnou se smíř.

Budu takový, jak si přeješ,

udělám, co budeš chtít.

Podívej se na mě a vše zapomenu

a poletím Tě pomstít.

Jen na Tvůj pohled

budu stále myslet. (Odejde.)

12. scéna

Vitelie, pak Publius

VITELIE

Uvidíš, Tite, že nakonec nejsem

tak zbabělá a nízká. Stačí svést Tvé přátele,

když Tebe okouzlit nedokáži.

Ti pentirai...

PUBLIO

Tu qui Vitellia! Ah corri,
Cesare è alle tue stanze.

VITELLIA

Cesare! E a che mi cerca?

PUBLIO

Ancor nol sai!
Sua consorte ti elesse.

VITELLIA

545

Io non sopporto
Publio d'esser derisa.

PUBLIO

Deriderti! Se andò Cesare istesso
a chiederne il tuo assenso.

VITELLIA

E Servilia?

PUBLIO

Servilia,
non so perché, rimane esclusa.

VITELLIA

Ed io...

PUBLIO

550

Tu sei la nostra augusta. Ah principessa
andiam. Cesare attende.

VITELLIA

Aspetta. (Oh dei?)

Sesto?... Misera me! Sesto?... È partito. (*Verso la scena*)
Publio corri... Raggiungi...

555

Digli... No. Va' più tosto... (Ah mi lasciai
trasportar dallo sdegno). E ancor non vai?

PUBLIO

Dove?

VITELLIA

A Sesto.

PUBLIO

E dirò?

VITELLIA

Che a me ritorni,
che non tardi un momento.

PUBLIO

Vado. (Oh come confonde un gran contento!) (*Parte*)

SCENA XIII

VITELLIA sola

VITELLIA

560

Che angustia è questa! Ah caro Tito! Io fui
teco ingiusta il confesso. Ah se fra tanto
Sesto il cenno eseguisse, il caso mio
sarebbe il più crudel... No non si faccia
sì funesto presagio. E se mai Tito
si tornasse a pentir... Perché pentirsi?

565

Perché l'ho da temer? Quanti pensieri
mi si affollano in mente! Afflitta e lieta
godo, torno a temer, gielo, m'accendo,
me stessa in questo stato io non intendo.

570

Quando sarà quel dì
ch'io non ti senta in sen

Budeš litovat....

PUBLIUS

Ty jsi tady, Vitelie? Ach běž,
Titus jde do Tvých pokojů.

VITELIE

Císař! A proč mě hledá?

PUBLIUS

Ještě to nevíš?
Zvolil Tě za svou choť.

VITELIE

Nestrpím, Publie,
aby ses mi vysmíval.

PUBLIUS

Vysmívat se Ti! Sám císař
Tě jde žádat o souhlas.

VITELIE

A Servilie?

PUBLIUS

Servilie, nevím proč,
zůstává vyloučena.

VITELIE

A já...

PUBLIUS

550

Ty jsi naše císařovna. Ah princezno
pojďme. Císař čeká.

VITELIA

Počkej. (Ó bohové?)

Sixte?... Já nebohá! Sixte!... Odešel.

Publie běž... Dostihni jej....

555

Řekni mu.... Ne. Jdi neprodleně... (Ach, nechala jsem se
unést hněvem). Ještě jsi nešel?

PUBLIUS

Kam?

VITELIA

Za Sixtem.

PUBLIUS

A co mám říci?

VITELIA

Aby se ke mně vrátil,
ať neztrácí ani okamžik.

PUBLIUS

Jdu. (Ach, jak velké potěšení dokáže vyvést z míry!)

13. scéna

Vitelie sama

VITELIE

Jaká to úzkost! Ach drahý Tite. Byla jsem
k Tobě nespravedlivá, přiznávám. A jestli mezitím
Sixtus pokyn vykonal, můj případ
bude ještě krutější... Ne, zanechme
temných předpovědí. A kdyby Titus nakonec
všeho litoval... Proč litovat?

Proč bych se jej měla bát? Kolik myšlenek
se mi honí hlavou! Sklíčená i veselá se raduji,
opět se bojím, třesu se, rozhňuji,
sobě samé v tomto stavu nerozumím.

Kdy nadejde ten den
v němž neucítím tě

sempre tremar così
povero core.

575 Stelle che crudeltà!
Un sol piacer non v'è
che quando mio si fa
non sia dolore. (*Parte*)

Fine dell'atto primo

Ballo di pantomimi che concertano fra loro la rappresentazione dell'*Aulularia* di Plauto.

ATTO SECONDO

SCENA PRIMA

Portici.

SESTO solo, col distintivo de' congiurati sul manto

SESTO

580 Oh dei, che smania è questa!
Che tumulto ho nel cor! Palpito, agghiaccio,
m'incamino, m'arresto, ogn'aura, ogn'ombra
mi fa tremare. Io non credea che fosse
si difficile impresa esser malvagio.
Ma compirla convien; già per mio cenno
Lentulo corre al Campidoglio; io deggio
585 è scorso il piè. Necessità divenne
ormai la mia ruina. Almen si vada
con valore a perir. Valore? E come
può averne un traditor? Sesto infelice,
tu traditor! Che orribil nome! E pure
590 t'affretti a meritarlo. E chi tradisci?
Il più grande, il più giusto, il più clemente
principe della terra, a cui tu devi
quanto puoi, quanto sei. Bella mercede
gli rendi invero. Ei t'innalzò per farti
595 il carnefice suo. M'inghiotta il suolo
prima ch'io tal divenga. Ah non ho core
Vitellia a secondar gli sdegni tui;
morrei prima del colpo in faccia a lui.
S'impedisca... Ma come
600 or che tutto è disposto... Andiamo, andiamo
Lentulo a trattener. Sieguane poi
quel che il fato vorrà. Stelle! Che miro!
Arde già il Campidoglio! Aimè l'impresa
Lentulo incominciò. Forse già tardi
605 sono i rimorsi miei;
difendetemi Tito eterni dei. (*Vuol partire*)

SCENA II

ANNIO e detto

ANNIO
Sesto dove t'affretti?

SESTO
Io corro amico...
Oh dei non m'arrestar. (*Come sopra*)

ANNIO
Ma dove vai?

SESTO
Vado... Per mio rossor già lo saprai. (*Parte*)

SCENA III

ANNIO, poi SERVILIA, indi PUBLIO con guardie

610 ANNIO
Già lo saprai per mio rossor! Che arcano

vždy tolik se chvět
srdce nebohé.

Jaká to krutost, nebesa,
není jediné radosti,
která se ve mě
stane bolestí.

Konec prvního jednání.

Balet mimů, kteří spolu nastudují představení Plautovy *Aulularie*

DRUHÉ JEDNÁNÍ

První scéna

Portiky

Sixtus sám, se znamením spiklenců na plášti.

SIXTUS

Ó, bohové, jaké to šílenství!
Jakou bouři mám v nitru! Chvěji se, tuhnu,
jdu a hned se zastavím, každý závan větru, každý stín
způsobí, že se třesu. Nemyslel jsem,
že je tak těžké činit zlo.
Ale musím to udělat. Již na můj pokyn
Lentulus běžel na Kapitol. Já musím
Tita přepadnout. Do hrůzné propasti
se řítí mé kroky. Nutnost se stala
mou zkárou. Alespoň půjdu
odvážně na smrt. Odvaha?
Což ji může mít zrádce? Nešťastný Sixte!
Ty a zrádce! Jak strašné pojmenování! A přece
si pospěš, aby sis je zasloužil. A koho zrazuješ?
Toho největšího, nejspravedlivějšího, nejdobrotivějšího
vládce na této zemi, jemuž vděčíš za vše, co děláš,
za vše, čím jsi. Pěkně se mu odměňuješ,
jen co je pravda. On Tě pozvedl, aby ses Ty
stal jeho katem. Ať mě spíš pohltí zem,
než bych se jím stal. Ach, nemám odvahu,
Vitellie, uspokojit Tvůj hněv.
Spíš bych zemřel, než bych mu zasadil tu ránu.
Je třeba zabránit... Ale jak,
když je vše nachystané... Jděme, jděme
zadržet Lentula. Bude pak následovat to,
co osud si bude přát. Nebesa! Co vidím!
Kapitol již hoří! Běda, Lentulus
již vše začal. Asi příliš pozdní
jsou mé výčitky;
věční bohové, ochraňte mi Tita. (*Chce odejít*)

2. scéna

Annius a předešlý

ANNIUS
Kam jdeš, příteli?

SIXTUS
Já běžím příteli...
Ach, bohové, nezdržuj mne.

ANNIUS
Ale kam jdeš?

SIXTUS
Já jdu... To se k mé hanbě dozvíš.

3. scéna

Annius, pak Servilie a Publius se strážemi

ANNIUS
To se k mé hanbě dozvíš. Jaké tajemství

615 si nasconde in que' detti? A quale oggetto celarlo a me! Quel pallido sembiante, quel ragionar confuso stelle che mai vuol dir? Qualche periglio sovrasta a Sesto. Abbandonar nol deve un amico fedel. Sieguasi. (*Vuol partire*)

SERVILIA
Alfine
Annio pur ti riveggo.

ANNIO
Ah mio tesoro
quanto deggio al tuo amor! Torno a momenti. Perdonami se parto.

SERVILIA
E perché mai
620 così presto mi lasci?

PUBLIO
Annio, che fai?
Roma tutta è in tumulto; il Campidoglio vasto incendio divora; e tu fra tanto puoi star, senza rossore, tranquillamente a ragionar d'amore!

SERVILIA
625 Numi!

ANNIO
(Or di Sesto i detti più mi fanno tremar. Cerchisi...) (*In atto di partire*)

SERVILIA
E puoi
abbandonarmi in tal periglio?

ANNIO
(Oh dio
630 fra l'amico e la sposa divider mi vorrei). Prendine cura Publio per me; di tutti i giorni miei l'unico ben ti raccomando in lei. (*Parte frettoloso*)

SCENA IV

SERVILIA e PUBLIO

SERVILIA
Publio, che inaspettato accidente funesto!

PUBLIO
Ah voglia il cielo
635 che un'opra sia del caso e che non abbia forse più reo disegno chi destò quelle fiamme.

SERVILIA
Ah tu mi fai
tutto il sangue gelar.

PUBLIO
Torna, o Servilia,
640 a' tuoi soggiorni e non temer. Ti lascio quei custodi in difesa e corro intanto di Vitellia a cercar. Tito m'impone d'aver cura d'entrambe.

SERVILIA
E ancor di noi
Tito si rammentò?

PUBLIO
Tutto rammenta.
Provede a tutto. A riparare i danni,

se skrývá za těmi slovy? A jaká to věc, kterou skrývá přede mnou? Ta bledá tvář, ta zmatená řeč, nebesa, co tím chcete říci? Nějaké nebezpečí Sixtovi hrozí. Věrný přítel jej nesmí opustit. Následujme ho. (*chce odejít*)

SERVILIE
Konečně,
Annie, Tě nacházím.

ANNIUS
Ach, poklade můj,
kolik dlužím Tvé lásce! Vráším se co nevidět. Promiň mi, že odcházím.

SERVILIE
A proč mě
tak rychle opouštíš?

PUBLIUS
Annie, co tu děláš?
Řím je celý v bouři; Kapitol je zachvácen mohutným požárem a Ty zde mezitím bez zardění klidně stojíš a vedeš milostné řeči!

SERVILIE
Bohové!

ANNIUS
(Nyní mě Sixtova slova
ještě více znepokojují. Hledjme ho...) (*Na odchodu*)

SERVILIA
A to mě
necháš v takovém nebezpečí?

ANNIUS
(Ó bože,
630 mezi přitele a snoubenku bych se chtěl rozdělit). Postarej se o ni, Publie, místo mne; všech mých dnů jediné dobro Ti v ní zde zanechávám. (*Odchází spěšně*)

4. scéna

Servilie a Publius

SERVILIE
Publie, jaké to neočekávané hrozné neštěstí!

PUBLIUS
Ach, nechť dají nebesa,
635 aby se jednalo o náhodu a neměl snad špatnější úmysly ten, kdo zažehl ony plameny.

SERVILIE
Ach, z Tvých slov
mi chladne v žilách krev.

PUBLIUS
Vrať se, o Servilie,
640 do svých komnat a neboj se. Zanechám Ti tuto stráž na Tvou ochranu a mezitím poběžím najít Vitellii. Titus mi přikázal, abych se o vás obě se postaral.

SERVILIE
A ještě i na nás
si Titus vzpoměl?

PUBLIUS
Na všechno pamatuje.
O vše se stará. Napravuje škody,

<p>645 a prevenir l'insidie, a ricomporre gli ordini già sconvolti... Oh se 'l vedessi della confusa plebe gl'impeti regular! Gli audaci affrena; i timidi assicura; in cento modi sa promesse adoprare, minacce e lodi.</p> <p>650 Tutto ritrovi in lui; ci vedi insieme il difensor di Roma, il terror delle squadre, l'amico, il prence, il cittadino, il padre.</p> <p>SERVILIA Ma sorpreso così, come ha saputo...</p> <p>PUBLIO 655 Eh Servilia, t'inganni. Tito non si sorprende. Un impensato colpo non v'è che nol ritrovi armato.</p> <p>Sia lontano ogni cimento, l'onda sia tranquilla e pura, 660 buon guerrier non s'assicura, non si fida il buon nocchier.</p> <p>Anche in pace, in calma ancora, l'armi adatta, i remi appresta, di battaglia o di tempesta 665 qualche assalto a sostenere. <i>(Parte)</i></p>	<p>předchází léčkám, znovunastoluje převrácený řád... Ach, kdybys viděla jak usměrňuje vášně zmateného lidu. Troufalé brzdí, bojácne povzbuzuje; sterými způsoby umí použít sliby, hrozby i chvály. Vše v něm nalezneš; vidíš v něm současně obránce Říma, hrozbu oddílů, přítele, knížete, občana, otce.</p> <p>SERVILIE Ale takto překvapen, jak dokázal...</p> <p>PUBLIUS Ah, mylíš se, Servilie. Titus se nenechá překvapit. Není nenadálé události, jež by jej nezastihla připraveného.</p> <p>Třebaže vzdálená je těžká zkouška, vlna je klidná a čistá, dobrý bojovník se tím neujišťuje, nespoléhá na to dobrý lodivod.</p> <p>Také v míru, také v klidu, zbraně připravuje, vesla chystá, bitvy či bouře náhlému vzplanutí čelit. <i>(odchází)</i></p>
<p>SCENA V</p> <p>SERVILIA sola</p> <p>SERVILIA Dall'adorato oggetto vedersi abbandonar! Saper che a tanti rischi corre ad esporsi! In sen per lui sentirsi il cor tremante! E nel periglio 670 non poterlo seguir! Questo è un affanno d'ogni affanno maggior; questo è soffrire la pena del morir, senza morire.</p> <p>Almen, se non poss'io 675 seguir l'amato bene, affetti del cor mio seguitelo per me.</p> <p>Già sempre a lui vicino raccolti amor vi tiene; e insolito cammino 680 questo per voi non è. <i>(Parte)</i></p>	<p>5. scéna</p> <p><i>Servilie sama</i></p> <p>SERVILIE Vidět, jak můj zbožňovaný mne opouští! Vědět, že běží vstříc tolika hrozbám! V hrudi cítit chvějící se srdce a v nebezpečí nemoci jej sledovat! To je soužení nade všechna jiná; to je zakoušení smrtné bolesti bez umírání.</p> <p>Když sama nemohu svého milovaného následovat, alespoň vy, city mého srdce, sledujte jej pro mě.</p> <p>Vždy u něj v blízkosti drží vás láska a cesta neznámá to pro vás není.</p>
<p>SCENA VI</p> <p>VITELLIA e poi SESTO</p> <p>VITELLIA Chi per pietà m'addita Sesto dov'è? Misera me! Per tutto ne chiedo invano, invan lo cerco. Almeno Tito trovar potessi.</p> <p>SESTO Ove m'ascondo, 685 dove fuggo infelice! <i>(Senza veder Vitellia)</i></p> <p>VITELLIA Ah Sesto, ah senti.</p> <p>SESTO Crudel sarai contenta. Ecco adempito il tuo fiero comando.</p> <p>VITELLIA Aimè, che dici!</p> <p>SESTO</p>	<p>6. scéna</p> <p><i>Vitelie a pak Sesto</i></p> <p>VITELIE Pro smilování, kdo mi řekne, kde je Sixtus? Já nešťastná! Všude se na něj ptám, marně jej hledám. Kdybych alespoň Tita mohla najít.</p> <p>SIXTUS Kde se schovám, kam uteču, já nešťastný! <i>(Aniž by viděl Vitellii)</i></p> <p>VITELIE Ah, Sixte, poslyš.</p> <p>SIXTUS Budeš spokojená, ukrutnice. Již vyplněn Tvůj nelitostný příkaz.</p> <p>VITELIE Běda, co to pravíš!</p> <p>SIXTUS</p>

Già Tito... oh dio! già dal trafitto seno
versa l'anima grande.

VITELLIA

Ah che facesti!

SESTO

690 No, nol fec'io, che dell'error pentito
a salvarlo correa. Ma giunsi appunto
che un traditor del congiurato stuolo
da tergo lo feria. «Ferma» gridai
ma 'l colpo era vibrato. Il ferro indegno
695 lascia colui nella ferita e fugge.
A ritrarlo io m'affretto;
ma con l'acciaro il sangue
n'esce, il manto m'asperge e Tito, o dio,
manca, vacilla e cade.

VITELLIA

Ah ch'io mi sento

700 morir con lui.

SESTO

Pietà, furor mi sprona

l'uccisore a punir; ma il cerco invano,
già da me dilieguossi. Ah principessa
che fia di me? Come avrò mai più pace?
Quanto, ahi quanto mi costa
705 il desio di piacerti!

VITELLIA

Anima rea!

Piacermi! Orror mi fai. Dove si trova
mostro peggior di te? Quando s'intese
colpo più scelerato? Hai tolto al mondo
quanto avea di più caro. Hai tolto a Roma
710 quanto avea di più grande. E chi ti fece
arbitro de' suoi giorni?
Di', qual colpa inumano
punisti in lui? L'averti amato? È vero,
questo è l'error di Tito;
715 ma punir nol dovea chi l'ha punito.

SESTO

Onnipotenti dei! Son io? Mi parla
così Vitellia? E tu non fosti...

VITELLIA

Ah taci,

barbaro, e del tuo fallo
non volermi accusar. Dove apprendesti
720 a secondar le furie
d'un'amante sdegnata?
Qual anima insensata
un delirio d'amor nel mio trasporto
compreso non avrebbe? Ah tu nascesti
725 per mia sventura. Odio non v'è che offenda
al par dell'amor tuo. Del mondo intero
sarei la più felice,
empio, se tu non eri. Oggi di Tito
la destra stringerei; leggi alla terra
730 darei dal Campidoglio; ancor vantarmi
innocente potrei. Per tua cagione
son rea, perdo l'impero,
non spero più conforto;
e Tito, ah scellerato! e Tito è morto.

735 Come potesti, oh dio,
perfido traditor...
Ah che la rea son io;
sento gelarmi il cor,
mancar mi sento.

740 Pria di tradir la fé
perché crudel perché...
Ah che del fallo mio
tardi mi pento. (Parte)

Již Titus... ó bože, již z probodnuté
hrudi vyšla ta veliká duše.

VITELIE

Ach, cos to učinil!

SIXTUS

Ne, neučinil jsem tak já, neboť litovav
chyby běžel jsem jej zachránit. Ale přišel jsem
přesně v tu chvíli, kdy jeden zrádce z houfy spiklenců
ze zad jej udeřil. „Zadrž“ volal jsem,
ale rána již byla vržena. Hanebný meč
nechal v ráně a utekl.
Vytáhnout jej pospíchám,
ale spolu s mečem krev
vychází, plášť mi potřísni a Titus, ó bože,
bledne, vrávorá a padá.

VITELIE

Ach, já cítím,

jak bych umírala s ním.

SIXTUS

Lítost, hněv mě pohání

vraha potrestat; však hledám jej marně,
již se přede mnou ztratil. Ach, princezno,
co se mnou bude? Jak mohu nabýt klidu?
Ach, jak moc mě stojí
705 touha zalíbit se Ti!

VITELIE

Duše bídna!

Zalíbit se mi! Hrůzu vzbuzuješ. Je snad někde
netvora nad Tebe horšího? Kdy bylo pomyšleno
na odpornější skutek? Zbavil jsi světa to,
co měl nejraději. Zbavil jsi Řím,
co měl největšího. Kdo Tě učinil
soudcem jeho dnů?
Řekni, jakou nelidskou chybu
jsi v něm potrestal? Že Tě miloval? To je pravda,
toto byla Titova chyba;
ale neměl ji trestat ten, kdo jej ztrestal.

SIXTUS

Všemocní bohové! Jsem to já? Hovoří takto
ke mě Vitelie? A nebyla jsi to snad Ty....

VITELIE

Ach mlč,

barbare, a ze svého poklesku
mě neobviňuj. Kde jsi se naučil
720 naslouchat hněvu
zhrzené milenky?
Která nerozvázná duše
by v mém zápalu neměla
milostné blouznění? Ach, ty ses zrodil
k mé zkáze. Není nenávisť, která by urážela
jako tvá láska. Na celém světě
bych byla tou nejšťastnější,
ničemníku, kdybys nebyl. Dnes bych
730 Titovu pravici tiskla; zákony bych zemi
dávala z kapitoly; ještě bych se
nevinností mohla utěšovat. Kvůli Tobě
jsem špatná, ztratím vládu,
nedoufám v útěchu;
a Titus, ach bídničku, Titus je mrtev.

Jak jsi jen mohl, ó bože,
ty bídny zrádče...
Ach, vždyť vinná jsem já;
cítím, jak tuhne mi srdce,
cítím, jak slábnu.

Dříve než porušit věrnost
proč, ukrutníku, proč...
Ach, vždyť ze svého hříchu
pozdě se kaju.

SCENA VII

SESTO e poi ANNIO

SESTO

745 Grazie, o numi crudeli; or non mi resta
più che temer. Della miseria umana
questo è l'ultimo segno. Ho già perduto
quanto perder potevo. Ho già tradito
l'amicizia, l'amor, Vitellia e Tito.
750 Uccidetemi almeno
smanie che m'agitano,
furie che lacerano
questo perfido cor. Se lente siete
a compir la vendetta,
io stesso, io la farò. (*In atto di snudar la spada*)

ANNIO

Sesto t'affretta.

755 Tito brama...

SESTO

Lo so; brama il mio sangue,
tutto si verserà. (*Come sopra*)

ANNIO

Ferma; che dici?

Tito chiede vederti; al fianco suo
stupisce che non sei, che l'abbandoni
in periglio sì grande.

SESTO

760 Io!... Come?... E Tito
nel colpo non spirò?

ANNIO

Qual colpo? Ei torna

illeso dal tumulto.

SESTO

Eh tu m'inganni.

Io stesso lo mirai cader trafitto
da scelerato acciaio.

ANNIO

Dove?

SESTO

765 Nel varco angusto, onde si ascende
quinci presso al Tarpeo.

ANNIO

No; travedesti.

Tra il fumo e fral tumulto
altri Tito ti parve.

SESTO

Altri! E chi mai

770 delle cesaree vesti
ardirebbe adornarsi? Il sacro alloro,
l'augusto ammanto...

ANNIO

Ogni argomento è vano.

Vive Tito ed è illeso. In questo istante
io da lui mi divido.

SESTO

Oh dei pietosi!

Oh caro prence! Oh dolce amico! Ah lascia
che a questo sen... Ma non m'inganni?

ANNIO

Io merto

775 sì poca fè? Dunque tu stesso a lui
corri e 'l vedrai.

7. scéna

Sixtus a pak Annius

SIXTUS

Milost, ó bohové krutí; ted' již nemám
čeho více se báti. Lidské bídy
toto je poslední příklad. Již jsem ztratil
vše, co jsem mohl ztratit. Zradil jsem
přátelství, lásku, Vitellii a Tita.
Zabijte mě alespoň,
vášně, které mnou zmítáte,
fúrie, které drásáte
toto hanebné srdce. Budete-li pomalu
plnit svou pomstu,
já sám, já ji vykonám. (*chystá se vytáhnout meč*)

ANNIUS

Sixte, pospěš!

755 Titus si přeje....

SIXTUS

Vím, přeje si mou krev,
všechna se proleje. (*jako předtím*)

ANNIUS

Zadrž, co to říkáš?

Tito Tě chce vidět; diví se,
že po jeho boku nejsi, žes jej opustil
v tak velkém nebezpečí.

SIXTUS

760 Já!... Jak?... A Titus
tou ranou nezemřel?

ANNIUS

Jakou ranou? Navrátil
se z vřavy nezraněn.

SIXTUS

Ach, Ty mě klameš.

Já sám jsem viděl jej padnout
zákeřným mečem.

ANNIUS

Kde?

SIXTUS

765 V úzkém průchodu, odkud se shora
přichází k tarpejské skále.

ANNIUS

Ne; přehlédl ses.

V tom kouří a zmatku
jiný se Ti zdál být Titem.

SIXTUS

Jiný? A kdo jiný

770 císařskými šaty
odvážil by se zdobit? Posvátný vavřín,
císařský plášť...

ANNIUS

Je zbytečné oponovat,

Titus žije a není raněn. Právě ted'
od něj přicházím.

SIXTUS

Ó, milosrdní bohové!

Drahý kníže! Sladký příteli! Dovol,
abych na tuto hrud'... nemýlíš se však...?

ANNIUS

Zasloužím si

tak málo důvěry? Tak k němu sám běž
a uvidíš.

SESTO

Ch'io mi presenti a Tito
dopo averlo tradito?

ANNIO

Tu lo tradisti!

SESTO

Io del tumulto, io sono
il primo autor.

ANNIO

Come! Perché?

SESTO

780 dirti di più. Non posso

ANNIO

Sesto è infedele!

SESTO

785 Amico,
m'ha perduto un istante. Addio. M'involo
alla patria per sempre;
ricordati di me; Tito difendi
da nuove insidie; io vo ramingo, afflitto
a pianger fra le selve il mio delitto.

ANNIO

Fermati. Oh dei! Pensiam... Senti; finora
la congiura è nascosta; ognuno incolpa
di quest'incendio il caso; or la tua fuga
indicar la potrebbe.

SESTO

E ben che vuoi?

790 ANNIO

Che tu non parta ancor, che taccia il fallo,
che torni a Tito, e che con mille emendi
prove di fedeltà l'error passato.

SESTO

Colui, qualunque sia che cadde estinto,
basta a scoprir...

ANNIO

795 Là dov'ei cadde io volo.
Saprò chi fu, se il ver si sa, se parla
alcun di te; pria che s'induca Augusto
a temer di tua fé, potrò avvertirti,
fuggir potrai. Dubbio è 'l tuo mal se resti,
certo se parti.

SESTO

800 Io non ho mente amico
per distinguer consigli. A te mi fido;
vuoi ch'io vada? Anderò... Ma Tito, oh numi,
mi leggerà sul volto... (*S'incamina e si ferma*)

ANNIO

Ogni tardanza,
Sesto, ti perde.

SESTO

Eccomi, io vo... Ma questo (*Come sopra*)
manto asperso di sangue?

805 ANNIO

Chi quel sangue versò?

SESTO

Quell'infelice
che per Tito io piangea.

SIXTUS

Mám předstoupit
před Tita poté, co jsem jej zradil?

ANNIUS

Tys ho zradil?

SIXTUS

To já jsem původcem,
toho všeho zmatku.

ANNIUS

Cože? A proč?

SIXTUS

Víc Ti nemohu říci.

ANNIUS

Sixtus a zrádce!

SIXTUS

785 Příkladu,
zničil mě jediný okamžik. Sbohem!
Navždy se vzdám své vlasti.
Vzpomínej na mě. Tita ochraňuj
před novými léčkami. Já odcházím sklíčen,
v lesích budu plakat nad svým hrozným činem.

ANNIUS

Ach, bohové, zadrž! Promyslíme to. Poslyš,
dosud o spiknutí není nic známo. Všichni
požár přičítají náhodě, ale Tvůj útěk
by mohl vše vyzradit

SIXTUS

Dobrá, co tedy chceš?

ANNIUS

790 Abys ještě neodcházel, abys o provinění pomlčel,
aby ses vrátil k Titovi a tisícerými
zkouškami věrnosti vyhladil minulou chybu.

SIXTUS

Ten co padnul zabit, ať už to byl kdokoli,
stačí, aby vyzradil...

ANNIUS

795 Na místo, kde padnul, pospíším.
Dozví se, kdo to byl, zda-li je pravda známa,
mluví-li se o Tobě; dříve než se Vznesený začne
obávat o Tvou věrnost, budu Tě moci upozornit,
budeš moci utéci. Nejistá je Tvá vina, když zůstaneš,
jistá, když odejdeš.

SIXTUS

800 Nemám sil, příteli,
abych posuzoval rady. Tobě důvěřuji;
chceš abych šel? Půjdu... Ale Titus, ó bohové,
mi bude číst z tváře... (*vykročí a zastaví se*)

ANNIUS

Každým zdržením,
Sixte, ztrácíš.

SIXTUS

Hle, už jdu... Ale tento (*jako předtím*)
plášť potřísněný krví?

ANNIUS

805 Kdo jej potřísnil?

SIXTUS

Ten nešťastník,
jehož jsem co Tita oplakával.

<p>ANNIO Cauto l'avvolgi, nascondilo e t'affretta.</p> <p>SESTO Il caso, oh dio, potria...</p> <p>ANNIO Dammi quel manto; eccoti il mio. (<i>Cambiano il manto</i>) Corri, non più dubbiezze. 810 Fra poco io ti raggiungo. (<i>Parte</i>)</p> <p>SESTO Io son sì oppresso, così confuso io sono, che non so se vaneggio o se ragiono.</p> <p>Fra stupido e pensoso dubbio così s'aggira 815 da un torbido riposo chi si destò talor.</p> <p>Che desto ancor delira fra le sognate forme, che non sa ben se dorme, 820 non sa se veglia ancor. (<i>Parte</i>)</p>	<p>ANNIUS Obezřetně jej zabal, schovej a pospěš si.</p> <p>SIXTUS To by však, ó bože, mohlo...</p> <p>ANNIUS Dej mi ten plášť; zde je můj. (<i>Vymění si plášťe</i>) Běž, již žádné pochybnosti. Za krátko se k Tobě přidám. (<i>odejde</i>)</p> <p>SIXTUS Jsem tak sklíčen, tak zmaten, že nevím, zda-li blouzním anebo jsem při smyslech.</p> <p>Mezi zmatenými pochybami se zmítá, kdo z neklidného spánku se najednou probral.</p> <p>Kdo ještě blouzní v snových představách. kdo dobře neví, zda-li spí, neví ani, jestli je už vzhůru. (<i>odejde</i>)</p>
<p>SCENA VIII</p> <p><i>Galleria terrena adornata di statue corrispondente a giardini.</i></p> <p><i>TITO e SERVILIA</i></p> <p>TITO Contro me si congiura! Onde il sapesti?</p> <p>SERVILIA Un de' complici venne tutto a scopirmi, acciò da te gl'implori perdono al fallo.</p> <p>TITO E Lentulo è infedele!</p> <p>SERVILIA 825 Lentulo è della trama lo scelerato autor. Spero di Roma involarti l'impero; uni seguaci; dispose i segni; il Campidoglio accese per destare un tumulto; e già correa 830 cinto del manto augusto a sorprendere, l'indegno, ed a sedurre il popolo confuso. Ma, giustizia del ciel! l'istesse vesti ch'ei cinse per tradirti 835 fur tua difesa e sua ruina. Un empio fra i sedotti da lui corse, ingannato dalle auguste divise, e per uccider te Lentulo uccise.</p> <p>TITO Dunque morì nel colpo.</p> <p>SERVILIA Almen se vive 840 egli nol sa.</p> <p>TITO Come l'indegna tela tanto poté restarmi occulta?</p> <p>SERVILIA E pure fra' tuoi custodi istessi de' complici vi son. Cesare è questo</p>	<p>8. Scéna</p> <p><i>Přizemní galerie ozdobená zahradními sochami</i></p> <p><i>Titus a Servilie</i></p> <p>TITUS Proti mně se osnuje spiknutí! Jak ses to dozvěděla?</p> <p>SERVILIE Jeden ze spiklenců přišel a vše mi vyzradil, abych u Tebe prosila o milost.</p> <p>TITUS A Lentulus je nevěrný!</p> <p>SERVILIE Lentulus je celé věci proradným původcem. Chtěl Ti uzmout vládu nad Římem; spojil příznivce, udal znamení, zapálil Kapitol, aby vyvolal zmatek; a již běžel oblečen v císařský oděv, překvapit, ten ničema, a svěst zmatený lid. Avšak, božská spravedlnost! Tytéž šaty, které oblékl, aby Tě zradil, byly Tvou obranou a jeho zkázou. Jeden bídák ze spiklenců přiběhl a podveden císařskými znaky zabil Lentula v domění, že zabíjí Tebe.</p> <p>TITUS Takže zemřel tou ranou.</p> <p>SERVILIE Alespoň je-li živ, nic o tom neví,</p> <p>TITUS Jak mi všechna ta ničemná vlákna mohli zůstat skryta?</p> <p>SERVILIE A přitom mezi Tvou vlastní stráží jsou jejich spojenci. Císaři,</p>

845 lo scelerato segno, onde fra loro
si conoscono i rei. Porta ciascuno
pari a questo, signor, nastro vermiglio
che su l'omero destro il manto annoda.
Osservalo e ti guarda.

TITO

Or di' Servilia,
che ti sembra un impero? Al bene altrui
850 chi può sacrificarsi
più di quello ch'io feci? E pur non giunsi
a farmi amar; pur v'è chi m'odia e tenta
questo sudato alloro
svellermi dalla chioma;
855 e ritrova seguaci; e dove? In Roma!
Tito l'odio di Roma! Eterni dei!
Io che spesi per lei
tutti i miei di! Che per la sua grandezza
sudor, sangue versai
860 e or sul Nilo, or su l'Istro arsi e gelai!
Io che ad altro, se veglio,
fuor che alla gloria sua pensar non oso,
che in mezzo al mio riposo
non sogno che il suo ben, che a me crudele
865 per compiacere a lei
sveno gli affetti miei, m'opprimo in seno
l'unica del mio cor fiamma adorata!
Oh patria! Oh sconoscenza! Oh Roma ingrata!

SCENA IX

SESTO, TITO e SERVILIA

SESTO
(Ecco il mio prence. Oh come
870 mi palpita al mirarlo il cor smarrito!)

TITO
Sesto, mio caro Sesto, io son tradito.

SESTO
(Oh rimembranza!)

TITO

Il crederesti amico?
Tito è l'odio di Roma. Ah tu che sai
tutti i pensieri miei, che senza velo
875 hai veduto il mio cor, che fosti sempre
l'oggetto del mio amor, dimmi se questa
aspettarmi io dovea crudel mercede.

SESTO
(L'anima mi trafigge e non sel crede).

TITO
Dimmi, con qual mio fallo
880 tant'odio ho mai contro di me commosso?

SESTO
Signor...

TITO
Parla.

SESTO
Ah signor, parlar non posso.

TITO
Tu piangi, amico Sesto; il mio destino
ti fa pietà. Vieni al mio seno. Oh quanto
mi piace, mi consola
885 questo tenero segno
della tua fedeltà!

SESTO
(Morir mi sento,
non posso più. Parmi tradirlo ancora

toto je znak, kterými se mezi sebou
hanebníci poznají. Každý má tomuto
podobný červený šátek, ó pane,
kterým na pravou paži plášť zavazuje.
Prohlédni si jej a buď opatrný.

TITUS

Nyní mi řekni, Servilie,
jako co Ti připadá říše? Pro dobro ostatních
kdo se může obětovat více,
než já jsem činil? A přesto jsem nedosáhl
abych byl milován; stejně jsou tací, co mě nenávidí
a snaží se tento vavříin plný potu
strhnout mi z vlasů.
A najdou spojence. A kde? V Římě!
Titus – nenávisť Říma! Bohové věční!
Já, který jsem pro něj
obětoval tisíce a jeden den! Pro jeho velikost
pot, krev jsem proléval
a jak u Nilu, tak u Istru jsem se pekl a mrzнул!
Já, který když bdím,
na nic jiného než jeho slávu nemyslím,
uprostřed spánku nesním
než o jeho dobru, sám k sobě krutý
– abych mu radost udělal –
své city ubíjím, ve své hrudi potlačím
jediný mého srdce plamen zbožňovaný!
Ó vlasti! Ó nevděku! Ó Říme nevděčný!

9. scéna

Sixtus, Titus a Servilie

Sixtus
(Zde je můj pán. Ah, jak mi
při pohledu na něj buší mé zbloudilé srdce!)

TITUS
Sixte, můj milý, Sixte, jsem zrazen.

SIXTUS
(Ach, minulosti!)

TITUS
Věřil bys tomu, příteli?
Titus je nenávisť Říma. Ach, Ty který znáš
všechny mé myšlenky, který bez závoje
spatřil jsi mé srdce. který jsi byl vždy
předmětem mé lásky, řekni, jestli
jsem takovou krutou milost měl snad očekávat.

SIXTUS
(Duši mi probodává a neví o tom).

TITUS
Řekni mi, jakým skutkem
jsem jen mohl tolik nenávisťi proti sobě vzbudit?

SIXTUS
Pane...

TITUS
Mluv.

SIXTUS
Ach, pane, nemohu hovořit.

TITUS
Ty pláčeš, příteli Sixte; můj osud
tě dojal. Pojd' na mou hrud'. Ach jak
mě těší, jak mě uklidňuje
tento něžný znak
Tvé věrnosti!

SIXTUS
(Cítím, jak umírám,
nemohu více. Zdá se mi, že jej zrazuji více

col mio tacer. Si disinganni a pieno).

SCENA X

SESTO, VITELLIA, TITO e SERVILIA

VITELLIA

(Ah Sesto è qui; non mi scoprisse almeno).

SESTO

890 Si sì voglio al suo piè... (*Vuole andare a Tito*)

VITELLIA

Cesare invito (*S'inoltra e l'interrompe*)
preser gli dei cura di te.

SESTO

(Mancava
Vitellia ancor).

VITELLIA

Pensando
al passato tuo rischio ancor pavento.
(Per pietà non parlar). (*Piano a Sesto*)

SESTO

(Questo è tormento!)

TITO

895 Il perder, principessa,
e la vita e l'impero
affliggermi non può. Già miei non sono
che per usarne a beneficio altrui.
So che tutto è di tutti, e che né pure
900 di nascer meritò chi d'esser nato
crede solo per sé. Ma quando a Roma
giovì ch'io versi il sangue
perché insidiarmi? Ho ricusato mai
di versarlo per lei? Non sa l'ingrata
905 che son romano anch'io, che Tito io sono?
Perché rapir quel che offerisco in dono?

SERVILIA

O vero eroe!

SCENA XI

SESTO, VITELLIA, TITO, SERVILIA ed ANNIO col manto di Sesto

ANNIO

(Potessi

Sesto avvertir; m'intenderà). Signore (*A Tito*)
già l'incendio cedé; ma non è vero
910 che il caso autor ne sia; v'è chi congiura
contro la vita tua; prendine cura.

TITO

Annio, io so... Ma che miro!
Servilia, il segno che distingue i rei
Annio non ha sul manto?

SERVILIA

Eterni dei!

TITO

915 Non v'è che dubbitar. Forma, colore,
tutto, tutto è concorde.

SERVILIA

Ah traditore! (*Ad Annio*)

ANNIO

Io traditor!

SESTO

(Che avvenne!)

svým mlčením. Vyved'me jej plně z omylu.)

10. scéna

Sixtus, Vitelie, Titus a Servilie

VITELIE

(Ah, Sixtus je zde, kéž by mě neprozradil).

SIXTUS

Ano, ano, chci k Tvým nohám... (*Chce jít k Titovi*)

VITELIE

Nepřemožitelný císaři, (*Přiblíží se a přeruší*)
bohové Tě střežili.

SIXTUS

(*Vitelie mi tu scházela*)

VITELIE

Přemýšlíc
o Tvých minulých nebezpečstvích, ještě teď se chvějí.
(*Pro smilování, nic neříkej!*) (*Potichu Sixtovi*)

SIXTUS

(*To je utrpení!*)

TITUS

Princezno, ztráta
života a říše
mě nemůže sklíčit. Mými již dávno nejsou,
leč pro blaho ostatních.
Vím, že vše je všech, a že si nezasloužil
narodit se ten, kdo narozen,
myslí jen na sebe. Ale když jsem Římu
přísahal, že za něj prolíji krev,
proč mi strojit úklady? Odmítl jsem kdy
prolít krev za něj? Neví snad, nevděčník,
že jsem Římanem i já, že jsem Titus?
Proč uchvátit to, co nabízím darem?

SERVILIE

Ó pravý hrdino!

11. scéna

Sixtus, Vitelie, Titus, Servilie a Annius se Sixtovým pláštěm

ANNIUS

(Kdybych tak mohl

Sixta upozornit, porozumí mi). Pane, (*k Titovi*)
oheň již ustal; avšak není pravda,
že šlo o náhodu. Je za tím spiknutí
proti Tobě, buď opatrný.

TITUS

Jsem, Annie... Však co to vidím!
Servilie, nemá Annius
na plášti znak, kterým se vzbuřenci označili?

SERVILIE

Bohové věční!

TITUS

Není pochyb. Tvar, barva,
všechno souhlasí.

SERVILIE

Ach zrádče! (*Anniovi*)

ANNIUS

Já a zrádce?

SIXTUS

(*Co se stane!*)

<p>TITO E sparger vuoi tu ancora il sangue mio? Annio, figlio, e perché? Che t'ho fatt'io?</p> <p>ANNIO 920 Io spargere il tuo sangue? Ah pria m'uccida un fulmine del ciel.</p> <p>TITO T'ascondi invano. Già quel nastro vermiglio, divisa de' ribelli a me scoperse che a parte sei del tradimento orrendo.</p> <p>ANNIO 925 Questo! Come!</p> <p>SESTO (Ah che feci! Or tutto intendo).</p> <p>ANNIO Nulla, signor, m'è noto di tal divisa. In testimonio io chiamo tutti i numi celesti.</p> <p>TITO Da chi dunque l'avesti?</p> <p>ANNIO 930 L'ebbi... (Se dico il ver l'amico accuso).</p> <p>TITO E ben?</p> <p>ANNIO L'ebbi... Non so...</p> <p>TITO L'empio è confuso.</p> <p>SESTO (Oh amicizia!)</p> <p>VITELLIA (Oh timor!)</p> <p>TITO Dove si trova principe, o Sesto amato, di me più sventurato? Ogn'altro acquista 935 amici almen co' benefici suoi; io co' miei benefici altro non fo che procurar nemici.</p> <p>ANNIO (Come scolparmi?)</p> <p>SESTO (Ah non rimanga oppressa l'innocenza per me. Vitellia ormai 940 tutto è forza ch'io dica). (<i>Incaminandosi a Tito</i>)</p> <p>VITELLIA (Ah no; che fai? Deh pensa al mio periglio). (<i>Piano a Sesto</i>)</p> <p>SESTO (Che angustia è questa!)</p> <p>ANNIO (Eterni dei consiglio).</p> <p>TITO Servilia, e un tale amante val sì gran prezzo?</p>	<p>TITUS A ještě chceš prolévat, Annie, synu, mou krev? Co jsem Ti učinil?</p> <p>ANNIUS Já a prolévat Tvou krev? Ach, to ať do mě dříve uhodí blesk z nebe.</p> <p>TITUS Marně se schováváš. Ten rudý šátek, znamení vzbouřenců mi prozradil, že jsi součástí té hrozivé zrady.</p> <p>ANNIUS Tenhle! Jak!</p> <p>SIXTUS (Ach, co jsem to učinil. Již všemu rozumím).</p> <p>ANNIUS Nic mi, pane, není známo, o takovém znamení. Za svědka volám všechny nebeské bohy.</p> <p>TITUS Od koho jsi jej tedy získal?</p> <p>ANNIUS Získal jsem jej... (Když řeknu pravdu, nařknou přítele).</p> <p>TITUS Nuže?</p> <p>ANNIUS Získal jsem jej... Nevím...</p> <p>TITUS Ten ničema je zmaten.</p> <p>SIXTUS (Ó přátelství!)</p> <p>VITELIE (Jaká bázeň!)</p> <p>TITUS Kde, ó milovaný Sixte, se najde vládce nade mne zoufalejšího? Všichni ostatní získávají přítele alespoň svými dary; Já svými dobrodiními nedělám nic jiného, než že si vytvářím nepřátele.</p> <p>ANNIUS (Jak se mám ospravedlnit?)</p> <p>SIXTUS (Ach, nevinnost nesmí již déle býti kvůli mě utlačována. Vitelie, 940 teď musím již promluvit.) (<i>Bliží se k Titovi</i>)</p> <p>VITELIE (Ach ne, co to děláš? Pomysli na mé nebezpečí.)</p> <p>SIXTUS (Jaké to soužení!)</p> <p>ANNIUS (Bohové věční, porad'te!)</p> <p>TITUS Servilie, a takový milenec má tak velkou cenu?</p>
---	---

SERVILIA
 Io dell'affetto antico
 945 ho rimorso, ho rossor.

SESTO
 (Povero amico!)

TITO
 Ma dimmi anima ingrata, il sol pensiero (*Ad Annio*)
 di tanta infedeltà non è bastato
 a farti inorridir?

SESTO
 (Son io l'ingrato).

TITO
 950 Come ti nacque in seno
 furor cotanto ingiusto?

SESTO
 (Più resister non posso). Eccomi Augusto
 a' piedi tuoi. (*S'inginocchia*)

VITELLIA
 (Misera me!)

SESTO
 La colpa
 ond'Annio è reo...

VITELLIA
 Sì la sua colpa è grande;
 ma la bontà di Tito
 955 sarà maggior. Per lui signor perdono
 Sesto domanda e lo domando anch'io.
 (Morta mi vuoi). (*Piano a Sesto*)

SESTO
 (Che atroce caso è il mio). (*S'alza*)

TITO
 Annio si scusi almeno.

ANNIO
 Dirò... (Che posso dir?)

TITO
 Sesto, io mi sento
 960 gelar per lui. La mia presenza istessa
 più confonder lo fa. Custodi a voi
 Annio consegno. Esamini il Senato
 il disegno, l'errore
 di questo... Ancor non voglio
 965 chiamarti traditor. Rifletti ingrato
 da quel tuo cor perverso
 del tuo principe il cor quanto è diverso.

Tu infedel non hai difese,
 è palese il tradimento;
 970 io pavento d'oltraggiarti
 nel chiamarti traditor.

Tu crudel tradir mi vuoi
 d'amistà col finto velo;
 io mi celo agli occhi tuoi
 975 per pietà del tuo rossor. (*Parte*)

SCENA XII

Sesto, Vitellia, Servilia ed Annio

ANNIO
 E pur dolce mia sposa... (*A Servilia*)

SERVILIA
 A me t'involà;

SERVILIE
 Za své bývalé city
 se stydím a mám výčitky.

SIXTUS
 (Nebohý přítel!)

TITUS
 Ale řekni mi, ty duše bídná, jen pouhé (*K Anniovi*)
 pomyšlení na tolik nevěrnosti Ti nestačilo,
 aby ses zděsil?

SIXTUS
 (To já jsem ten nevděčník).

TITUS
 Jak se Ti v hrudi zrodil
 tak nespravedlivý hněv?

SIXTUS
 (Děle již nemohu vydržet). Zde jsem, Vznešený,
 u Tvých nohou. (*Poklekne*)

VITELIE
 (Já nešťastnice!)

SIXTUS
 Vina,
 kterou Annius má...

VITELIE
 Ano, jeho vina je velká;
 ale Titova dobrota
 bude větší. Pro něj Tě, pane,
 Sixtus o milost žádá a já Tě žádám též.
 (Ty mě chceš zabít). (*Potichu Sixtovi*)

SIXTUS
 (Jak krutý je můj úděl) (*Povstane...*)

TITUS
 Necht' se Annius alespoň omluví.

ANNIUS
 Řeknu... (Co mohu říci?)

TITUS
 Sixte, mně z něj
 tuhne krev. Má přítomnost jej
 stále více mate. Strážte, vám
 Annia svěřuji. Necht' senát prozkoumá
 úmysl a chybu tohoto...
 Ještě Tě nechci zvat zrádcem.
 Přemýšlej, nevděčníku,
 jak Tvé proradné srdce
 se liší od srdce Tvého vládce.

Ty, nevděčníku, nemáš obrany,
 je zjevná Tvá zrada;
 já se obávám, abych Ti nekřivdil,
 kdybych Tě nazval zrádcem.

Ty, ukrutníku, mě chceš zradit
 s falešným závojem přátelství;
 já se skryji před Tvými zraky
 v soucitu s Tvým studem. (*odejde*)

12. scéna

Sextus, Vitelie, Servilie a Annius

ANNIUS
 A přeci, má sladká nevěsto...

SERVILIE
 Zmiz ode mne;

tua sposa io più non son. (*Partendo*)

ANNIO

Fermati e senti.

SERVILIA

980 Non odo gli accenti
d'un labbro spergiuoro;
gli affetti non curo
d'un perfido cor.

985 Ricuso, detesto
il nodo funesto,
le nozze, lo sposo,
l'amante e l'amor. (*Parte*)

SCENA XIII

SESTO, VITELLIA ed ANNIO

ANNIO
(E Sesto non favella!)

SESTO
(Io moro).

VITELLIA
(Io tremo).

990 ANNIO
Ma Sesto al punto estremo
ridotto io sono; e non ascolto ancora
chi s'impieghi per me. Tu non ignori
quel che mi dice ognun, quel ch'io non dico.
Questo è troppo soffrir. Pensaci amico.

995 Ch'io parto reo lo vedi;
ch'io son fedel lo sai;
di te non mi scordai,
non ti scordar di me.

Soffro le mie catene;
ma questa macchia in fronte,
ma l'odio del mio bene
soffribile non è. (*Parte*)

SCENA XIV

SESTO e VITELLIA

1000 SESTO
Posso alfine, o crudele...

VITELLIA
Oh dio, l'ore in querele
non perdiamo così. Fuggi e conserva
la tua vita e la mia.

SESTO
Ch'io fugga e lasci
un amico innocente...

1005 VITELLIA
Io dell'amico
la cura prenderò.

SESTO
No, finch'io vegga
Annio in periglio...

VITELLIA
A tutti i numi il giuro,
io lo difenderò.

SESTO
Ma che ti giova

Tvou nevěstou již nejsem více.

ANNIUS

Zastav se a vyslyš me.

SERVILIE

Neslyším slova
prolhaných rtů
citů si nevšímám
srdce proradného.

Odříkám, zavrhuji
to spojení temné,
svatbu, manžela,
milence i lásku. (*Odejde*)

13. scéna

Sixtus, Vitelie a Annius

ANNIUS
(A Sixtus ani nepromluví!)

SIXTUS
(Já umírám).

VITELIE
(Třesu se).

ANNIUS
Ale Sixte, já jsem dohnán
až do nejzazšího bodu; a stále neslyším,
kdo se přimluví za mě. Ty dobře víš,
co mi všichni říkají a co já neříkám.
To je příliš velké utrpení. Mysli na to, příteli.

Vidíš, že odcházím vinný,
víš, že jsem věrný;
na Tebe jsem nezapomněl,
nezapomeň Ty na mě.

Snesu své okovy,
ale tato skvrna na čele,
nenávist mé drahé,
to snesitelné není. (*Odejde*)

14. scéna

Sixtus a Vitelie

SIXTUS
Mohu konečně, ó ukrutnice...

VITELIE
Ó bože, čas v hádkách
neztrácejme takto. Uteč a zachraň
svůj i můj život.

SIXTUS
Já že mám utéci
a nechat nevinného přítele...

VITELIE
Já se o přítele
sama postarám.

SIXTUS
Ne, dokud budu vidět,
že je Annius v nebezpečí.....

VITELIE
U všech bohů přísahám,
že jej ubráním.

SIXTUS
Ale k čemu Ti bude,

<p>la fuga mia?</p> <p>VITELLIA Con la tua fuga è salva la tua vita, il mio onor. Tu sei perduto, 1010 se alcun ti scuopre; e se scoperto sei pubblico è il mio segreto.</p> <p>SESTO In questo seno sepolto resterà. Nessuno il seppe; tacendolo morrò.</p> <p>VITELLIA Mi fiderei, se minor tenerezza 1015 per Tito in te vedessi. Il suo rigore non temo già, la sua clemenza io temo. Questa ti vincerebbe. Ah per que' primi momenti in cui ti piacqui, ah per le care, dolci speranze tue, fuggi, assicura 1020 il mio timido cor. Tanto facesti; l'opra compisci. Il più gran dono è questo che far mi puoi. Tu non mi rendi meno che la pace e l'onor. Sesto, che dici? Risolvi.</p> <p>SESTO Oh dio!</p> <p>VITELLIA Sì, già ti leggo in volto 1025 la pietà ch'hai di me; conosco i moti del tenero tuo cor. Di', m'ingannai? Sperai troppo da te? Ma parla o Sesto.</p> <p>SESTO Partirò, fuggirò. (Che incanto è questo!)</p> <p>VITELLIA Respiro.</p> <p>SESTO Almen talvolta 1030 quando lungi sarò...</p> <p>SCENA XV</p> <p><i>Publio con guardie e detti</i></p> <p>PUBLIO Sesto.</p> <p>SESTO Che chiedi?</p> <p>PUBLIO La tua spada.</p> <p>SESTO E perché?</p> <p>PUBLIO Per tua sventura Lentulo non morì. Già il resto intendi. Vieni.</p> <p>VITELLIA (Oh colpo fatale!) <i>(Sesto dà la spada)</i></p> <p>SESTO Alfin tiranna...</p> <p>PUBLIO Sesto, partir conviene. È già raccolto 1035 per udirti il Senato; e non poss'io differir di condurti.</p>	<p>můj útěk?</p> <p>VITELIE Tvým útekem je zachráněn Tvůj život a má čest. Jestli tě někdo odhalí, jsi ztracen a tvým odhalením bude prozrazeno mé tajemství.</p> <p>SIXTUS Ve mně zůstane navždy pohřbeno. Nikdo to neví. Pomlčím o něm až do smrti.</p> <p>VITELIE Věřila bych, kdybych menší náklonnost k Titovi u tebe zaznamenala. Už se nebojím jeho odsudku, obávám se jeho dobrotivosti. Ta Tě přemůže. Ach, pro ty první chvíle, v nichž jsem se Ti líbila, pro ty drahé sladké naděje, uteč, ujisti mé bojácné srdce. Tolik jsi již učinil, dokonej dílo. To je největší dar, který mi můžeš dát. Navrátíš mi tak klid a čest. Co říkáš, Sixte? Rozhodni se.</p> <p>SIXTUS Ó bože!</p> <p>VITELIE Ano, již Ti čtu v tváři soucit, který se mnou máš; znám pohyby Tvého jemného srdce. Řekni, podvedeš mě? Očekávám od Tebe příliš? Ale promluv jen, Sixte.</p> <p>SIXTUS Půjdu, uteču. (Jaká záhada je toto všechno!)</p> <p>VITELIE Opět dýchám.</p> <p>SIXTUS Alespoň tehdy, až budu daleko...</p> <p>15. scéna</p> <p><i>Publius se strážemi a předešlí.</i></p> <p>PUBLIUS Sixte!</p> <p>SIXTUS Co žádáš?</p> <p>PUBLIUS Tvůj meč.</p> <p>SIXTUS A proč?</p> <p>PUBLIUS Tobě naneštěstí Lentulus nezemřel. Zbytek už víš. Pojď.</p> <p>VITELIE (Ó, ten osudový zásah!) <i>(Sixtus předá meč)</i></p> <p>SIXTUS Konečně, tyranko...</p> <p>PUBLIUS Musíme jít, Sixte. Už se shromáždil Senát, aby Tě vyslechl. A já nemohu Tvé předvedení odkládat.</p>
---	---

SESTO

Ingrata addio.

1040 Se mai senti spirarti sul volto
lieve fiato che lento s'aggiri,
di': «Son questi gli estremi sospiri
del mio fido che more per me».

Al mio spirito dal seno disciolto
la memoria di tanti martiri
sarà dolce con questa mercé. (*Parte con Publio e guardie*)

SCENA XVI

VITELLIA sola

1045 VITELLIA
Misera che farò? Quell'infelice,
oh dio, more per me. Tito fra poco
saprà il mio fallo e lo sapran con lui
tutti per mio rossor. Non ho coraggio
né a parlar né a tacere
né a fuggir né a restar; non spero aiuto,
1050 non ritrovo consiglio. Altro non veggo
che imminenti ruine. Altro non sento
che moti di rimorso e di spavento.

1055 Tremo fra' dubbi miei;
pavento i rai del giorno;
l'aure che ascolto intorno
mi fanno palpitar.

1060 Nascondermi vorrei;
vorrei scoprir l'errore;
né di celarmi ho core
né core ho di parlar. (*Parte*)

Fine dell'atto secondo

Ballo di greci scultori.

ATTO TERZO

SCENA PRIMA

Camera chiusa con porte, sedia e tavolino con sopra da scrivere.

TITO e PUBLIO

1065 PUBLIO
Già de' pubblici giuochi
signor l'ora trascorre. Il dì solenne
sai che non soffre il trascurargli. È tutto
colà d'intorno alla festiva arena
il popolo raccolto; e non si attende
che la presenza tua. Ciascun sospira
dopo il noto periglio
di rivederti salvo. Alla tua Roma
non differir si bel contento.

TITO

1070 Publio fra poco. Io non avrei riposo
se di Sesto il destino
pria non sapessi. Avrà 'l Senato ormai
le sue discolpe udite; avrà scoperto,
vedrai, ch'egli è innocente; e non dovrebbe
1075 tardar molto l'avviso.

PUBLIO

Ah troppo chiaro
Lentulo favellò.

TITO

SIXTUS

Sbohem, nevděčnice!

Ucítíš-li někdy na tváři
lehký vánek, který pomalu se točí,
řekni: „To jsou poslední vzdechy
mé věrné lásky, která pro mě zemřela.“

Mému duchu, z těla osvobozeného,
se památka na toliké utrpení
stane touto milostí sladká. (*Odejde s Publiem a strážemi*)

16. scéna

Vitelie sama

VITELIE
Já ubohá, co teď učiním? Ten nešťastník,
ó bože, umírá pro mě. Titus zanedlouho
sezná mou vinu a s ním se, k mé hanbě,
o ní dozví i ostatní. Nemám sílu
mlčet ani mluvit
ani utéci ani zůstat; nečekám pomoc,
nenacházím radu. Nic jiného nevidím.
než okamžitou zkázu. Nic jiného neslyším,
než zvuky výčitek a strachu.

Třesu se obavami
mám strach ze svitu slunečního,
vanutí větru, které slyším vůkol,
mě děsí.

Chtěla bych se schovat,
ukrýt svou vinu,
však odvahu nemám
skrýt se ani mluvit.

Konec druhého dějství.

Tanec řeckých sochařů.

TŘETÍ DĚJSTVÍ

První scéna

Uzavřená místnost s dveřmi, židlí a stolkem na psaní.

Titus a Publius

PUBLIUS
Již nastal čas
veřejných her, pane. Víš, že není dobré
nevěnovat jim pozornost v ten slavný den.
Všechn lid je shromážděn u arény,
kde se slavnost odehrává.
Čeká se jen na Tebe. Poté, co vyšlo najevo,
co Ti hrozilo, každý Tě chce vidět
živého a zdravého.
Neodpírej svému Římu takové potěšení.

TITUS

Za chvíli půjdeme, Publie.
Neměl bych klid,
kdybych nejprve nevěděl,
jaký osud Sixtův čeká. Senát si teď
vyslechne jeho obhajobu. Uvidíš, že zjistí,
že je nevinný; a to oznámení
by mělo být rychle zveřejněno.

PUBLIUS

Ach, Lentulus mluvil
příliš jasně!

TITUS

Lentulo forse

cerca al fallo un compagno
per averlo al perdono. Ei non ignora
quanto Sesto m'è caro. Arte comune
1080 questa è de' rei. Pur dal Senato ancora
non torna alcun! Che mai sarà! Va', chiedi
che si fa, che s'attende. Io tutto voglio
saper pria di partir.

PUBLIO

Vado. Ma temo
di non tornar nunzio felice.

TITO

E puoi
1085 creder Sesto infedele! Io dal mio core
il suo misuro; e un impossibil parmi
ch'egli m'abbia tradito.

PUBLIO

Ma signor non han tutti il cor di Tito.

Tardi s'avvede
1090 d'un tradimento
chi mai di fede
mancar non sa.

Un cor verace,
pieno d'onore
1095 non è portento
se ogn'altro core
crede incapace
d'infedeltà. (*Parte*)

SCENA II

TITO e poi ANNIO

TITO

No; così scelerato
1100 il mio Sesto non credo. Io l'ho veduto
non sol fido ed amico,
ma tenero per me. Tanto cambiarsi
un'alma non potrebbe. Annio che rechi?
L'innocenza di Sesto
1105 come la tua, di', si svelò? Che dice?
Consolami.

ANNIO

Ah signor, pietà per lui
io vengo ad implorar.

TITO

Pietà! Ma dunque
sicuramente è reo?

ANNIO

Quel manto ond'io
parvi infedele egli mi diè; da lui
1110 sai che seppesi il cambio. A Sesto in faccia
esser da lui sedotto
Lentulo afferma e l'accusato tace;
che sperar si può mai?

TITO

Speriamo, amico,
speriamo ancora. Agl'infelici è spesso
1115 colpa la sorte; e quel che vero appare
sempre vero non è. Tu n'hai le prove.
Con la divisa infame
mi vieni innanzi; ognun t'accusa; io chiedo
degl'indizi ragioni; tu non rispondi,
1120 palpiti, ti confondi... A tutti vera
non pareva la tua colpa? E pur non era.
Chi sa? Di Sesto a danno
può il caso unir le circostanze istesse
o somiglianti a quelle.

Lentulus možná hledá

spoluviníka, s jehož pomocí
se mu snáze dostane odpuštění.
Víš, jak mi je Sixtus drahý. Toto umění
zločinci ovládají. Avšak ze senátu
stále nikdo nepřichází! Co se to jen děje?
Jdi a zeptej se, na co se čeká? Chci vše vědět,
dříve než odejdu.

PUBLIUS

Jdu tam, avšak obávám se,
že se nevrátím jako posel dobrých zpráv.

TITUS

Dokážeš považovat
Sixta za zrádce? Já měřím jeho srdce
podle svého. Nepřipadá mi možné,
že by zradil.

PUBLIUS

Ale pane, nemají všichni Titovo srdce.

Pozdě si všimne
zrady ten,
kdo nikdy nedokáže
důvěru zklamat.

Není divu,
když pravdivé srdce,
plné cti,
věří, že ostatní srdce
nejsou schopna
zrady.

2. scéna

Titus, pak Annius.

TITUS

Ne, nevěřím, že by byl
Sixtus tak ničemný. On se ke mně
zatím choval nejen přátelsky,
ale i láskyplně. Člověk se nedokáže
tolik změnit. Co přinášíš, Annie?
Sextova nevinna
stejně jako Tvá se vyjevila? Co říká?
Utěš mě!

ANNIUS

Ach pane! Přicházím
vyprosit mu milost.

TITUS

Milost? Je tedy
opravdu vinný?

ANNIUS

Ten plášť,
v němž jsem se zdál nevěrný mi dal on, od něj
o záměně již víš. Lentulus před Sixtem
potvrzuje, že jím byl sveden
a obviněný mlčí;
co více lze očekávat?

TITUS

Doufejme, příteli,
doufejme ještě. Nešťastným je často
příčinnou pochybení osud; a to co se zdá pravým,
vždy pravé není. Ty sám jsi to poznal.
S tím zlověstným znakem
jsi ke mě přišel; každý Tě obviňoval; já se ptal
po příčině indicií. Ty jsi neodpovídal,
třásl ses, zaplétal... A nezdála se všem
skutečná Tvá vina? A přesto nebyla.
Kdo ví? Sixtovy ke škodě
může osud spojit stejné okolnosti
nebou jim podobné.

ANNIO

Il ciel volesse.

1125 Ma se poi fosse reo?

TITO

Ma se poi fosse reo dopo sì grandi
pruove dell'amor mio, se poi di tanta
enorme ingratitudine è capace,
saprò scordarmi appieno

1130 anch'io... Ma non sarà. Lo spero almeno.

SCENA III

PUBLIO con foglio e detti

PUBLIO

Cesare nol diss'io? Sesto è l'autore
della trama crudel.

TITO

Publio, ed è vero?

PUBLIO

Purtroppo; ei di sua bocca
tutto affermò. Co' complici il Senato
1135 alle fiere il condanna. Ecco il decreto
terribile ma giusto; (*Dà il foglio a Tito*)
né vi manca, o signor, che 'l nome augusto.

TITO

Onnipotenti dei! (*Si getta a sedere*)

ANNIO

Ah pietoso monarca... (*Inginocchiandosi*)

TITO

Annio per ora

1140 lasciami in pace. (*Annio si leva*)

PUBLIO

Alla gran pompa unite
sai che le genti ormai...

TITO

Lo so. Partite. (*Publio si ritira*)

ANNIO

Pietà signor di lui.
So che il rigore è giusto;
ma norma i falli altrui
1145 non son del tuo rigor.

Se a' prieghi miei non vuoi,
se all'error suo non puoi,
donalo al cor d'Augusto,
donalo a te signor. (*Parte*)

SCENA IV

TITO solo a sedere

TITO

1150 Che orror! Che tradimento!
Che nera infedeltà! Fingersi amico,
esser mi sempre al fianco, ogni momento
esigger dal mio core
qualche pruova d'amore e starmi intanto
1155 preparando la morte! Ed io sospendo
ancor la pena? E la sentenza ancora
non segno... Ah sì, lo scelerato mora. (*Prende la penna per
sottoscrivere e poi s'arresta*)
Mora... Ma senza udirlo
mando Sesto a morir? Sì; già l'intese

1160 abbastanza il Senato. E s'egli avesse
qualche arcano a svelarmi? Olà. S'ascolti (*Depone la penna,*

ANNIUS

Kéž by tak chtěla nebesa!

Ale kdyby byl skutečně vinen?

TITUS

Kdyby byl skutečně vinen i po tolika
velkých důkazech mé lásky, jestli je
tak nesmírného nevděku schopen,
potom dokážu plně zapomenout i já...
Ale tak tomu nebude. Alespoň v to doufám.

3. scéna

Předešlí a Publius s listem papíru.

PUBLIUS

Císaři, neříkal jsem to? Sixtus nastražil
tu krutou léčku.

TITUS

Je to pravda, Publie?

PUBLIUS

Bohužel. On sám všechno potvrdil.
Senát jej i se spoluviníky
odsoudil k předhození šelmám. Zde je ten dekret,
strašný, ale spravedlivý. (*podává Titovi list*)
Nechybí tam nic, pane, než císařovo jméno.

TITUS

Všemocní bohové! (*posadí se*)

ANNIUS

Ach, milosrdný monarcho... (*poklekne*)

TITUS

zanech v klidu. Annie, teď mě na chvíli
(*Annio se zvedne*)

PUBLIUS

Víš, že se lidé už shromáždili,
aby oslavili...

TITUS

To vím, odejděte! (*Publius odejde*)

ANNIUS

Pane, smiluj se nad ním.
Vím, že přísnost je správná;
ale chyby jiných nejsou
mírou Tvé přísnosti.

Jestliže mým prosbám nechceš,
jestliže jeho pochybení nemůžeš,
daruj jej srdci Vznešeného,
daruj jej sobě, pane. (*odejde*)

4. scéna

Titus na trůně.

TITUS

Ta hrůza! Jaká zrada!
Tak krutá nevěrnost! Tvářit se jako přítel!
Být mi stále po boku, stále ode mě
požadovat nějaký důkaz lásky
a přitom mi připravovat smrt!
A já snad ještě pozastavím trest?
Nepodepsal jsem dosud výrok...
Ach ano, ať ten ničema zemře!
(*Vezme do ruky pero, aby podepsal, a pak se zastaví.*)
Ať zemře...! Mám však Sixta poslat na smrt,
aniž bych ho vyslechl? Ano. Senát už slyšel dost.
A co když on má nějaké tajemství,
které mi odhalí? Hej! (*Odloží pero a přijde stráž.*)

intanto esce una guardia)
e poi vada al supplicio. A me si guidi
Sesto. È pur di chi regna (*Parte la guardia*)
infelice il destino! A noi si niega (*S'alza*)
1165 ciò che a' più bassi è dato. In mezzo al bosco
quel villanel mendico a cui circonda
ruvida lana il rozzo fianco, a cui
è mal fido riparo
dalle ingiurie del ciel tugurio informe,
1170 placido i sonni dorme;
passa tranquillo i dì; molto non brama;
sa chi l'odia e chi l'ama; unito o solo
torna sicuro alla foresta, al monte;
e vede il core a ciascheduno in fronte.
1175 Noi fra tante grandezze
sempre incerti viviam, che in faccia a noi
la speranza o il timore
su la fronte d'ognun trasforma il core.
Chi dall'infido amico, olà, chi mai
1180 questo temer dovea?

SCENA V

PUBLIO e TITO

TITO
Ma Publio, ancora
Sesto non viene?

PUBLIO
Ad eseguire il cenno
già volaro i custodi.

TITO
Io non comprendo
un sì lungo tardar.

PUBLIO
Pochi momenti
sono scorsi, o signor.

TITO
Vanne tu stesso;
1185 affrettalo.

PUBLIO
Ubbidisco. I tuoi littori (*Nel partire*)
veggonsi comparir. Sesto dovrebbe
non molto esser lontano. Eccolo.

TITO
Ingrato!
All'udir che s'appressa
già mi parla a suo pro l'affetto antico.
1190 Ma no; trovi il suo prence e non l'amico. (*Tito siede e si
compone in atto di maestà*)

SCENA VI

*TITO, PUBLIO, SESTO e custodi. Sesto entrato a pena si
ferma*

SESTO
(Numi! È quello ch'io miro (*Guardando Tito*)
di Tito il volto! Ah la dolcezza usata
più non ritrovo in lui. Come divenne
terribile per me!)

TITO
(Stelle! Ed è questo
1195 il sembiante di Sesto? Il suo delitto
come lo trasformò! Porta sul volto
la vergogna, il rimorso e lo spavento).

PUBLIO
(Mille affetti diversi ecco a cimento).

Vyslechnu jej, a pak přijde trest. Přiveďte mi Sixta.
(*Stráž odejde.*)

Osud vládce je nešťastný!
Odpírá nám to, (*vstane*)
co i nejnížším vrstvám je přáno. V hloubi lesa
žebavý venkovan, jemuž plandá hrubé sukno
kolem hubených boků a jemuž je
špatným útočištěm
proti nepřízni nebes beztvará chatrč,
spí klidným spánkem,
tráví pokojné dny. Má skromná přání.
Ví, kdo ho nenávidí a kdo ho miluje.
S druhy či sám vrací se bezpečně do lesa, na horu
a vidí každému, kdo před ním stojí, až do srdce.
My, v takovém bohatství,
žijeme ve stálé nejistotě, že před námi
nadějí či obavou v obličejích každého
srdce proměňuje.
Kdo by se toho, ach kdo jen,
od zrádného přítele nadál?

5. scéna

Publius a Titus

TITUS
Ale Publie,
Sixtus stále nejde?

PUBLIUS
Stráže už spěchaly
provést příkaz.

TITUS
Já nerozumím
tomu velkému zpoždění.

PUBLIUS
Jen krátká chvíle
uplynula, pane.

TITUS
Jdi tam sám.
Popožeň jej.

PUBLIUS
Provedu... Vidím, že sem jdou
tvoji liktoři. Sixtus by neměl být daleko.
Tady ho máme.

TITUS
Ten nevděčník!
Jak slyším, že se blíží,
už ke mně v jeho prospěch promlouvá dávný cit.
Ale ne: Ať najde svého vladaře, ne však přítele.
(*Titus si sedne a zaujme vznešenou pozici*)

6. scéna

Titus, Publius, Sixtus a stráž.
Sixtus vstoupí a hned se zastaví.

SIXTUS
(Ó, bohové! Je to, co zřím, Titova tvář? (*hledí na Tita*)
Ach, nenacházím jeho obvyklá láskyplnost!
Jak mi teď nahání strach!)

TITUS
(Nebesa! Takhle tedy
vypadá Sixtus? Jak jej jeho zločin
pozměnil! Jeho tvář zračí stud,
výčitky a strach.)

PUBLIUS
(Tisíc různých citů zde svádí boj).

TITO
Avvicinati. (*A Sesto con maestà*)

SESTO
(Oh voce
1200 che mi piomba sul cor!)

TITO
Non odi? (*Come sopra*)

SESTO
(Oh dio! (*S'avanza due passi e si ferma*)
Mi trema il piè; sento bagnarmi il volto
di gelido sudore;
l'angoscia del morir non è maggiore).

TITO
(Palpita l'infedel).

PUBLIO
(Dubbio mi sembra
1205 se il pensar che ha fallito
più dolga a Sesto o se il punirlo a Tito).

TITO
(E pur mi fa pietà). Publio, custodi
lasciatemi con lui.
(*Parte Publio e le guardie*)

SESTO
(No; di quel volto
non ho costanza a sostener l'impero).
(*Tito rimasto solo con Sesto depono l'aria maestosa*)

TITO
1210 Ah Sesto, è dunque vero?
Dunque vuoi la mia morte? E in che t'offese
il tuo prence, il tuo padre,
il tuo benefattor? Se Tito augusto
hai potuto obbliar, di Tito amico
1215 come non ti sovvenne? Il premio è questo
della tenera cura
ch'ebbe sempre di te? Di chi fidarmi
in avvenir potrò, se giunse, oh dei!
anche Sesto a tradirmi! E lo potesti!
1220 E il cor te lo sofferse!

SESTO
Ah Tito, ah mio (*Prorompe in un
dirottissimo pianto e se gli getta a' piedi*)
clementissimo prence,
non più, non più; se tu veder potessi
questo misero cor, spergiuo, ingrato
pur ti farei pietà. Tutte ho sugli occhi
1225 tutte le colpe mie; tutti rammento
i benefici tuoi; soffrir non posso
né l'idea di me stesso
né la presenza tua. Quel sacro volto,
la voce tua, la tua clemenza istessa
1230 diventò mio supplicio. Affretta almeno
affretta il mio morir. Toglimi presto
questa vita infedel; lascia ch'io versi,
se pietoso esser vuoi,
questo perfido sangue a' piedi tuoi.

TITO
1235 Sorgi infelice. (*Si leva*) (Il contenersi è pena
a quel tenero pianto). Or vedi a quale
lagrimevole stato
un delitto riduce, una sfrenata
avidità d'impero! E che sperasti
1240 di trovar mai nel trono? Il sommo forse
d'ogni contento? Ah sconsigliato! Osserva
quai frutti io ne raccolgo;
e bramalo, se puoi.

SESTO

TITUS
Přístup blíž! (*Sixtovi majestátně*)

SIXTUS
(Ten hlas mě
zasahuje přímo do srdce.)

TITUS
Neslyšíš?

SIXTUS
(Ó bože, (*přiblíží se o dva kroky a zastaví se*)
třesou se mi nohy, jsem celý
zbrocený potem;
smrtná úzkost není větší).

TITUS
(Třese se, zrádce!)

PUBLIUS
(Těžko posoudit,
zda-li více bolí Sixta myšlenka na jeho selhání
anebo Tita na nutnost jej potrestat.)

TITUS
(A přece ve mně budi soucit.) Publie, strážce,
nechte mě s ním o samotě.
(*Publius a strážce odejdou.*)

SIXTUS
(Ne, nemám dost sil snášet
působení jeho tváře.)
(*Poté co Titus zůstane se Sixte sám přestane se tvářit majestátně*)

TITUS
Ach, Sixte, je to tedy pravda?
Chceš mou smrt? Čím Tě urazil
Tvůj vládce, otec, dobrodinec?
Jestli jsi zapomněl na Tita – císaře,
jak to, že tě nenapadl Titus – přítel?
To je odměna za láskyplnou péči,
již jsem ti vždy projevoval?
Komu mohu do budoucna důvěřovat,
ó, bohové,
když mě i Sixtus zradil? Dokázal bys to?
Dovolilo by Ti to tvé srdce?

SIXTUS
Ach, Tite, ach můj (*propukne v pláč a vrhne se se na kolena*)
nejdobrotivější vládče,
už ne, už dost. Kéž bys mohl spatřit
mé ubohé srdce! Jako nevděčný spiklenec,
přece bych v Tobě budil soucit.
Veškerou svou vinu si uvědomuji.
Pamatuji si všechna
tvá dobrodiní. Nevydržím ani pomyšlení
na sebe sama,
ani tvou přítomnost. Ta svatá tvář,
Tvůj hlas, tvá dobrotivost
se stala mým trestem. Popožeň alespoň mou smrt.
Jako zrádce mě rychle zbav života.
Chceš-li být milosrdný,
dej, ať prolíji svou ničemnou krev
u tvých nohou.

TITUS
Vstaň, nešťastníku. (*Sixtus se zvedne*)
(Je těžké udržet se při pohledu na jeho dojemné slzy.)
Teď vidíš, do jakého slzavého stavu
Tě přivede zločin, bezuzdná touha po moci!
Cos doufal nalést na trůně?
Snad vrchol veškeré spokojenosti?
Ach, ty bloude! Hleď, jaké plody
já teď sbírám
a přej si to, můžeš-li.

SIXTUS

<p>No, questa brama non fu che mi sedusse.</p>	<p>Ne, taková touha mě nesvedla.</p>
<p>TITO 1245 Dunque che fu?</p>	<p>TITUS Co to tedy bylo?</p>
<p>SESTO La debolezza mia, la mia fatalità.</p>	<p>SIXTUS Má slabost, můj osud!</p>
<p>TITO Più chiaro almeno spiegati.</p>	<p>TITUS Vyjádři se alespoň trochu jasněji.</p>
<p>SESTO Oh dio! Non posso.</p>	<p>SIXTUS Ach bože, já nemohu!</p>
<p>TITO Odimi, o Sesto; siam soli; il tuo sovrano non è presente. Apri il tuo core a Tito. 1250 Confidati all'amico. Io ti prometto che Augusto nol saprà. Del tuo delitto di' la prima cagion; cerchiamo insieme una via di scusarti. Io ne sarei forse di te più lieto.</p>	<p>TITUS Poslyš, Sixte, jsme sami. Tvůj vládce tu není. Otevři Titovi srdce, svěř se příteli. Já Ti slibuji, že císař se to nedozví. Řekni, co bylo důvodem Tvého zločinu. Hledejme společně pro Tebe omluvu. Mě by to možná potěšilo víc než Tebe.</p>
<p>SESTO Ah la mia colpa 1255 non ha difesa.</p>	<p>SIXTUS Má vina je ale neomluvitelná.</p>
<p>TITO In contraccambio almeno d'amicizia lo chiedo. Io non celai alla tua fede i più gelosi arcani; merito ben che Sesto mi fidi un suo segreto.</p>	<p>TITUS Chci ji slyšet alespoň jako výraz přátelství. Já před Tebou neskrýval svá nejdůvěrnější tajemství. Zasloužím si, aby mi Sixtus jedno z nich světil.</p>
<p>SESTO (Ecco una nuova 1260 specie di pena! O dispiacere a Tito, o Vitellia accusar!)</p>	<p>SIXTUS (To je nový druh trestu! Bud' se znelíbit Titovi, nebo obvinít Vitellii.)</p>
<p>TITO Dubbiti a ncora? <i>(Tito comincia a turbarsi)</i> Ma Sesto mi ferisci nel più vivo del cor. Vedi che troppo tu l'amicizia oltraggi 1265 con questo diffidar. Pensaci. Appaga il mio giusto desio.</p>	<p>TITUS Ty ještě pochybuješ? <i>(Titus se začíná znepokojovat)</i> Ale Sixte, Ty mě zraňuješ na nejcitlivějším místě mého srdce. Touto nedůvěrou naše přátelství velmi poškozuješ. Zamysli se nad tím, naplň mé spravedlivé přání.</p>
<p>SESTO (Ma qual astro splendeva al nascer mio!)</p>	<p>SIXTUS (Jaká hvězda asi zářila na nebi, když jsem přišel na svět!)</p>
<p>TITO E taci? E non rispondi? Ah già che puoi tanto abusar di mia pietà...</p>	<p>TITUS Ty mlčíš? Neodpovídáš? Jak jen můžeš tak zneužívat mou soucitnost.</p>
<p>SESTO Signore... 1270 Sappi dunque... (Che fo?)</p>	<p>SIXTUS Pane... věz tedy... (Co to dělám?)</p>
<p>TITO Siegui. <i>(Con impazienza)</i></p>	<p>TITUS Pokračuj. <i>(Netrpělivě)</i></p>
<p>SESTO (Ma quando finirò di penar?)</p>	<p>SIXTUS (Kdy jen skončí mé trápení?)</p>
<p>TITO Parla una volta; che mi volevi dir?</p>	<p>TITUS Mluv už konečně: cos mi chtěl říci?</p>
<p>SESTO Ch'io son l'oggetto <i>(Con impeto di disperazione)</i> dell'ira degli dei, che la mia sorte non ho più forza a tolerar, ch'io stesso</p>	<p>SIXTUS Že jsem cílem hněvu bohů, <i>(zoufale)</i> nemám už sílu snášet svůj osud. Sám přiznávám, že jsem zrádcem,</p>

1275 traditor mi confesso, empio mi chiamo,
ch'io merito la morte e ch'io la bramo. (*Tito ripiglia l'aria di
maestà*)

TITO
Sconoscente! E l'avrai. Custodi, il reo
toglietemi dinanzi. (*Alle guardie che saranno uscite*)

SESTO
Il bacio estremo
su quella invitta man...

TITO
Parti. (*Non lo concede*)

SESTO
Fia questo

1280 l'ultimo don. Per questo solo istante
ricordati, signor, l'amor primiero.

TITO
Parti; non è più tempo. (*Senza guardarlo*)

SESTO
È vero, è vero.

Vo disperato a morte;
né perdo già costanza
1285 a vista del morir.

Funesta la mia sorte
la sola rimembranza
ch'io ti potei tradir. (*Parte con le guardie*)

SCENA VII

TITO solo

TITO
E dove mai s'intese

1290 più contumace infedeltà! Poteva
il più tenero padre un figlio reo
trattar con più dolcezza? Anche innocente
d'ogn'altro error, saria di vita indegno
per questo sol. Deggio alla mia negletta
1295 disprezzata clemenza una vendetta. (*Va con isdegno verso il
tavolino e s'arresta*)

Vendetta! Ah Tito! E tu sarai capace
d'un sì basso desio, che rende eguale
l'offeso all'offensor! Merita invero
gran lode una vendetta, ove non costi

1300 più che il volerla. Il torre altrui la vita
è facoltà comune
al più vil della terra; il darla è solo
de' numi e de' regnanti. Eh viva... Invano
parlan dunque le leggi? Io lor custode

1305 l'eseguisco così! Di Sesto amico
non sa Tito scordarsi? Han pur saputo
obbliar d'esser padri e Manlio e Bruto.
Sieguansi i grandi esempi. (*Siede*) Ogn'altro affetto
d'amicizia e pietà taccia per ora.

1310 Sesto è reo; Sesto mora. (*Sottoscrive*) Eccoci alfine
su le vie del rigore. (*S'alza*) Eccoci aspersi
di cittadino sangue; e s'incomincia
dal sangue d'un amico. Or che diranno
i posterì di noi? Diran che in Tito

1315 si stancò la clemenza
come in Silla e in Augusto
la crudeltà; forse diran che troppo
rigido io fui, ch'eran difese al reo
i natali e l'età, che un primo errore

1320 punir non si dovea, che un ramo infermo
subito non recide

saggio cultor, se a risanarlo invano
molto pria non sudò, che Tito alfine
era l'offeso e che le proprie offese,

1325 senza ingiuria del giusto,

ničemou se nazývám.
Zasloužím smrt a toužím po ní.

(*Titus opět zvažní*)

TITUS
Ty nevděčníku! Budeš ji mít! (*ke strážím, které mezitím odešly*)
Strážte, odved'te ode mne toho provinilce.

SIXTUS
Poslední polibek
na vznešenou ruku...

TITUS
Odejdi.

SIXTUS
Ach, budiž toto
Tvůj poslední dar. Jen pro tuto chvíli,
pane, si připomeň někdejší lásku.

TITUS
Odejdi. Už není čas. (*aniž by na něj pohlédl*)

SIXTUS
To je pravda

Zoufalý jdu na smrt,
ale neděsí mě,
že zemřu.

Tíží můj osud
pouze pomyšlení,
že jsem Tě mohl zradit.

7. scéna

Titus sám.

TITUS
Kdo kdy slyšel
o vzpurnější zradě? Mohl snad
ten nejnežnější otec sladčeji zacházet
s provinilým synem? I kdyby nevinným
byl zcela, nehodným jen tímto
skutkem by se stal. Dlužím pomstu své odmítnuté
a znevažované dobrotivosti.

(*Jde rozhořčeně ke stolku a zastaví se*)

Pomstu! Ach, Tite! A Ty bys byl schopen
tak nízké touhy, která pohaněného staví
na úroveň hanobitele! Vskutke velkou
chválu zasluhuje Tvá pomsta, kdyby nestála více,
než jen ji chtít. Vzít jinému život
je schopnost obvyklá
mezi těmi nejbídnějšími tvory; darovat jej ale jen
mezi bohy a vládci. Ať zůstane na živu...
A zákony tedy budou k ničemu? Já, který je má hlídat,
je sám takhle používám? Titus nedokáže
zapomenout na přítele Sixta...?

Uměli zapomenout na otcovství i Manlius i Brutus.

Následujme velkých příkladů. (*posadí se*)
Veškeré přátelství a soucit teď musím umlčet.

Sixtus by vinen. Sixtus musí zemřít. (*podepíše*)
Konečně tedy na cestě přísnosti. (*vstane*)

Proléváme krev občanů Říma
a začíná se krví přítele. Co tomu řeknou
naši potomci? Řeknou, že Titova dobrotivost
se unavila, stejně jako u Sully
a Augusta krutost.

Možná řeknou, že jsem byl příliš přísný,
že obranou viníka

byl jeho původ a věk, že první provinění
se nemělo trestat, že nemocnou větev
moudrý pěstitel

hned neurážne, pakliže se nejdříve
marně o uzdravení nepokoušel,
že nakonec Titus byl potupen, ale urážku své osoby,
aniž by tím urazil spravedlnost,

ben poteva obbliar... Ma dunque io faccio
sì gran forza al mio cor; né almen sicuro
sarò ch'altri m'approvi! Ah non si lasci
il solito cammin. Viva l'amico (*Lacera il foglio*)
1330 benché infedele. E se accusarmi il mondo
vuol pur di qualche errore,
m'accusi di pietà, non di rigore. (*Getta il foglio lacerato*)
Publio.

SCENA VIII

TITO e PUBLIO

PUBLIO
Cesare?

TITO
Andiamo
al popolo che attende.

PUBLIO
E Sesto?

TITO
E Sesto

1335 venga all'arena ancor.

PUBLIO
Dunque il suo fato...

TITO
Sì, Publio, è già deciso.

PUBLIO
(Oh sventurato!)

TITO
Se all'impero, amici dei,
necessario è un cor severo,
o togliete a me l'impero
1340 o a me date un altro cor.

Se la fè de' regni miei
con l'amor non assicuro,
d'una fede io non mi curo
che sia frutto del timor. (*Parte*)

SCENA IX

VITELLIA uscendo dalla porta opposta richiama PUBLIO che
seguiva Tito

1345 VITELLIA
Publio, ascolta.

PUBLIO
Perdona; (*In atto di partire*)
deggio a Cesare appresso
andar...

VITELLIA
Dove?

PUBLIO
All'arena. (*Come sopra*)

VITELLIA
E Sesto?

PUBLIO
Anch'esso.

VITELLIA
Dunque morrà?

PUBLIO

mohl pominout... Ale takto činím
velký nátlak na své srdce; nebudu si ani jist tím,
že to jiný schválí! Ach nevzdávejme se obvyklé cesty!
Ať přítel žije, (*roztrhá papír*)
třebaže zradil! A kdyby mě chtěl svět
obvinit z nějaké chyby,
ať mě viní z milosrdenství, ne z krutosti. (*Zahodí roztrhaný list.*)
Publie.

8. scéna

Titus a Publius.

PUBLIUS
Císaři?

TITUS
Pojďme za lidem,
jenž mě očekává.

PUBLIUS
A Sixtus?

TITUS
Sixtus ať rovněž
přijde do arény.

PUBLIUS
Takže jeho osud...?

TITUS
Ano, Publie, už je rozhodnut.

PUBLIUS
(Ten nešťastník!)

TITUS
Přátelští bohové, pokud je říši
prospěšné přísné srdce,
buď mě zbavte vlády,
nebo mi dejte jiné srdce.

Pokud věrnost své říše
láskou nezaručím,
nedbám o věrnost,
jež by byla plodem strachu. (*Odejde.*)

9. scéna

Vitelie vyjde z protějších dveří a zavolá na Publia, který následuje Tita.

VITELIE
Publie, poslyš!

PUBLIUS
(*na odchodu*)
Promiň,
musím teď jít s císařem.

VITELIE
Kam?

PUBLIUS
Do arény.

VITELIE
A Sixtus?

PUBLIUS
Ten také.

VITELIE
Takže zemře?

PUBLIUS

Purtroppo. *(Come sopra)*

VITELLIA

(Aimè!) Con Tito

Sesto ha parlato?

PUBLIO

E lungamente.

VITELLIA

E sai

1350 quel ch'ei dicesse?

PUBLIO

No; solo con lui
restar Cesare volle; escluso io fui. *(Parte)*

SCENA X

VITELLIA e poi ANNIO e SERVILIA da diverse parti

VITELLIA

Non giova lusingarsi;
Sesto già mi scoperse. A Publio istesso
si conosce sul volto. Ei non fu mai
1355 con me si ritenuto; ei fugge; ei teme
di restar meco. Ah secondato avessi
gl'impulsi del mio cor. Per tempo a Tito
dovea svelarmi e confessar l'errore.
Sempre in bocca d'un reo che la detesta
1360 scema d'orror la colpa. Or questo ancora
tardi saria. Seppe il delitto Augusto
e non da me. Questa ragione istessa
fa più grave...

SERVILIA

Ah Vitellia?

ANNIO

Ah principessa!

SERVILIA

Il misero germano...

ANNIO

Il caro amico...

SERVILIA

1365 È condotto a morir.

ANNIO

Fra poco in faccia
di Roma spettatrice
delle fiere sarà pasto infelice.

VITELLIA

Ma che posso per lui?

SERVILIA

Tutto. a' tuoi prieghi

Tito lo donerà.

ANNIO

1370 Non può negarlo
alla novella augusta.

VITELLIA

Annio, non sono
augusta ancor.

ANNIO

Pria che tramonti il sole
Tito sarà tuo sposo. Or, me presente,
per le pompe festive il cenno ei diede.

VITELLIA

(Dunque Sesto ha taciuto! Oh amore! Oh fede!)

Bohužel.

VITELIE

(Ach!) Mluvil

Sixtus s Titem?

PUBLIUS

Dlouze.

VITELIE

A víš,

co řekl?

PUBLIUS

Ne. Císař s ním chtěl
zůstat sám. Mě poslal pryč. *(Odejde.)*

10. scéna

Vitelie, pak Annius a Servilie z různých stran.

VITELIE

Nemá cenu si něco nalhávat.
Sixtus už mě odhalil. Samotnému Publiovi
jsem to mohla číst ve tváři. Nikdy ke mně
nebyl tak zdrženlivý. Utekl.
Bojí se zůstat se mnou.
Ach, kdybych uposlechla pokynů svého srdce.
Měla jsem Titovi včas vše říci a přiznat svou chybu.
Vina, kterou sami přiznáme,
není nikdy tak hrozná. Teď už by bylo pozdě.
Císař o tom zločinu ví, a ne ode mne.
Tento důvod sám o sobě
činí závažnějším...

SERVILIA

Ach, Vitelie!

ANNIUS

Ach, princezno!

SERVILIA

Ubohý bratr...

ANNIUS

Drahý přítel...

SERVILIA

Je veden na smrt.

ANNIUS

Ten nešťastník se brzy
stane potravou šelem a Řím
to bude sledovat jako divák.

VITELIE

Co pro něj mohu udělat?

SERVILIA

Všechno! Tvým prosbám

Titus neodolá.

ANNIUS

Nemůže to odepřít
nové císařovně.

VITELIE

Annie,
ještě nejsem císařovnou.

ANNIUS

Než zapadne slunce,
Titus bude tvým manželem. Byl jsem právě u toho,
když dal pokyn k velkolepým oslavám.

VITELIE

(Takže Sixtus mlčel! Ó, ta láska! Ta věrnost!)

1375 Annio, Servilia andiam... (Ma dove corro così senza pensar!) Partite amici, vi seguirò.

ANNIO

Ma se d'un tardo aiuto
Sesto fidar si dee, Sesto è perduto. (*Parte*)

VITELLIA

1380 Precedimi tu ancora. Un breve istante (*A Servilia*)
sola restar desio.

SERVILIA

Deh non lasciarlo
nel più bel fior degli anni
perir così. Sai che finor di Roma
fu la speme e l'amore. Al fiero eccesso
chi sa chi l'ha sedotto. In te sarebbe
1385 obbligo la pietà; quell'infelice
t'amò più di sé stesso; avea fra' labbri
sempre il tuo nome; impallidia qualora
si parlava di te. Tu piangi!

VITELLIA

Ah parti.

SERVILIA

Ma tu perché restar! Vitellia ah parmi...

VITELLIA

1390 Oh dei, parti, verrò, non tormentarmi.

SERVILIA

S'altro che lagrime
per lui non tenti,
tutto il tuo piangere
non gioverà.

1395 A questa inutile
pietà che senti
oh quanto è simile
la crudeltà. (*Parte*)

SCENA XI

VITELLIA sola

VITELLIA

1400 Ecco il punto, o Vitellia,
d'esaminar la tua costanza. Avrai
valor che basti a rimirare esangue
il tuo Sesto fedel? Sesto che t'ama
più della vita sua? Che per tua colpa
divenne reo? Che t'ubbidì crudele?
1405 Che ingiusta t'adorò? Che in faccia a morte
sì gran fede ti serba? E tu fra tanto,
non ignota a te stessa, andrai tranquilla
al talamo d'Augusto? Ah mi vedrei
sempre Sesto d'intorno. E l'aure e i sassi
1410 temerei che loquaci
mi scoprissero a Tito. A' piedi suoi
vadasi il tutto a palesar; si scemi
il delitto di Sesto
se scusar non si può. Speranze addio
1415 d'impero e d'imenei. Nutrirvi adesso
stupidità saria. Ma, pur che sempre
questa smania crudel non mi tormenti,
si gettin pur l'altre speranze a' venti.

Getta il nocchier talora
1420 pur que' tesori all'onde
che da remote sponde
per tanto mar portò.

E giunto al lido amico
gli dei ringrazia ancora

Annie, Servilie, pojd'me...
(Však kam to bez přemýšlení běžím?)
Odejděte, přátelé, já půjdu za vámi.

ANNIUS

Musí-li však Sixtus uvěřit v pozdní pomoc
je ztracen. (*Odejde.*)

VITELIE

I Ty mě předejdi. Krátký okamžik (*K Servilii*)
chci zůstat sama.

SERVILIA

Ach nenech jej
takto zemřít v jeho nejlepších letech.
Vždyť víš, že až dosud byl nadějí
a láskou Říma. K hrůznému skutku,
kdo ví, kdo jej svedl. V Tobě by měla být
milost povinností; ten nešťastný
Tě miloval víc než sebe sama.
Stále měl na rtech tvé jméno. Zbledl pokaždé,
když o tobě se mluvilo. Ty pláčeš!

VITELIE

Ach, jdi!

SERVILIA

Proč ale Ty tu zůstáváš, Vitelie? Připadá mi...

VITELIE

Ó, bohové! Jdi, já hned přijdu. Netrap mě.

SERVILIA

Jestli nic jiného
než slzy pro něj nemáš,
veškerý Tvůj nárek
nepomůže.

A tento Tvůj
zbytečný soucit,
ach jak se podobá
krutosti.

11. scéna

Vitelie sama

VITELIE

Hle, Vitelie, nastala chvíle,
kdy můžeš změřit svou stálost.
Budeš mít odvahu hledět na mrtvolu
svého věrného Sixta? Na Sixta, který tě miluje víc,
než svůj život? Jenž se kvůli tobě provinil,
jenž Tě poslechl, Ty krutá?
Jenž Tě, nespravedlivou, zbožňoval?
Tváří v tvář smrti tak velkou věrnost ti uchovává
a Ty zatím, ač to všechno víš, klidně půjdeš
k oltáři s císařem?
Ach, stále bych kolem sebe viděla Sixta
a vánku i kamenů bych se bála,
že promluví a prozradí mě Titovi.
Půjdu, vrhnu se k jeho nohám a vše mu vyjevím.
Ať se Sixtův zločin zmenší,
nelze-li jej celý omluvit.
Sbohem, naděje na vládu a svatbu.
Doufat ve vás by nyní byla hloupost.
Avšak, než aby mě toto šílenství
stále mučilo, odhod'me ostatní naděje.

Odhazuje někdy lodivod
do vln také poklady,
které ze vzdálených břehů
přes dlouhé vezl moře.

A u přátelského břehu
děkuje znovu bohům,

1425 che ritornò mendico
ma salvo ritornò. (*Parte*)

SCENA XII

Luogo magnifico che introduce a vastissimo anfiteatro di cui per diversi archi scuopresi la parte interna. I sedili dell'anfiteatro suddetto saranno ripieni di numeroso popolo spettatore e si vedranno già nell'arena i complici della congiura condannati alle fiere.

Nel tempo che si canta il seguente coro, preceduto da' littori, circondato da' senatori e patrizi romani e seguito da' pretoriani, esce TITO e poco dopo ANNIO e SERVILIA da diverse parti

CORO

Che del ciel, che degli dei
tu il pensier, l'amor tu sei,
grand'eroe, nel giro angusto

1430 si mostrò di questo dì.

Ma cagion di meraviglia
non è già, felice Augusto,
che gli dei chi lor somiglia
custodiscano così.

TITO

1435 Pria che principio a' lieti
spettacoli si dia, custodi, innanzi
conducetemi il reo. (Più di perdono
speme ei non ha. Quanto aspettato meno,
più caro esser gli dee).

ANNIO

Pietà signore.

SERVILIA

1440 Signor, pietà.

TITO

Se a chiederla venite
per Sesto, è tardi. È il suo destin deciso.

ANNIO

E sì tranquillo in viso
lo condanni a morir!

SERVILIA

Di Tito il core
come il dolce perdé costume antico?

TITO

1445 Ei s'appressa; tacete.

SERVILIA

Oh Sesto!

ANNIO

Oh amico!

SCENA XIII

PUBLIO e SESTO fra' littori, poi VITELLIA, e detti

TITO

Sesto de' tuoi delitti
tu sai la serie e sai
qual pena ti si dee. Roma sconvolta,
l'offesa maestà, le leggi offese,
1450 l'amicizia tradita, il mondo, il cielo
vogliono la morte tua. De' tradimenti
sai pur ch'io son l'unico oggetto; or senti...

VITELLIA

Eccoti eccelso Augusto, (*Inginocchiandosi*)

že se vrátil chudý,
ale přesto živ a zdrav.

12. scéna

Nádherné místo před velkým amfiteátre, do nějž je vidět průhledem mezi oblouky. Sedadla amfiteátru budou plné početného lidu a v aréně budu spiklenci odsouzení k předhození šelmám.

Zatímco zpívá následující sbor, přichází Titus, před ním jdou liktóri, doprovázejí jej senátoři a římsí patricijové, za ním jdou pretoriáni. Poté přicházejí z různých stran Annius a Servilie.

SBOR

Ty bohům, nebesům
ležíš na mysli, jsi jejich miláčkem,
velký hrdino, jak ukázal dnešní
neblahý den.

Nikdo se však již nediví,
šťastný císaři,
že bozi toho, kdo se jim podobá,
takto ochraňují.

TITUS

Dříve než zahájíme příjemnou podívanou,
strážce, přiveďte přede mne viníka.
(Už ztratil veškerou naději na milost.
Čím méně ji čekal,
tím milejší mu bude.)

ANNIUS

Milost, pane.

SERVILIA

Slitujte se, pane!

TITUS

Přicházíte-li ji žádat pro Sixta, je pozdě. O jeho osudu už je rozhodnuto.

ANNIUS

S tak klidnou tváří
jej odsuzuješ na smrt?

SERVILIA

Kdy se změnilo
to láskyplné Titovo srdce?

TITUS

On přichází. Mlčte.

SERVILIA

Ó, Sixte!

ANNIUS

Ach, příteli!

13. scéna

Publius a Sixtus s liktory, poté Vitelie a předešlí.

TITUS

Sixte, ty víš, jakých zločinů
ses dopustil a víš také,
jaký trest ti náleží. Vzbouřený Řím,
urážka císařského majestátu,
porušení zákonů, zrada přátelství.
Lidé i nebesa chtějí tvou smrt.
Víš také, že jediným cílem těch zrad jsem já. Slyš tedy.

VITELIE

Hle, vznešený císaři,

eccoti al piè la più confusa...

TITO

Ah sorgi,

1455 che fai? Che brami?

VITELLIA

Io ti conduco innanzi
l'autor dell'empia trama.

TITO

Ov'è? Chi mai
preparò tante insidie al viver mio?

VITELLIA

Nol crederai.

TITO

Perché?

VITELLIA

Perché son io.

TITO

Tu ancora?

SESTO, SERVILIA

Oh stelle!

ANNIO, PUBLIO

Oh numi!

TITO

E quanti mai

1460 quanti siete a tradirmi!

VITELLIA

Io la più rea
son di ciascuno; io meditai la trama;
il più fedele amico
io ti sedussi; io del suo cieco amore
a tuo danno abusai.

TITO

Ma del tuo sdegno

1465 chi fu cagion?

VITELLIA

La tua bontà. Credei
che questa fosse amor. La destra e il trono
da te speravo in dono e poi negletta
restai due volte e procurai vendetta.

TITO

1470 (Ma che giorno è mai questo! Al punto istesso
che assolvo un reo, ne scuopro un altro! E quando
troverò giusti numi

un'anima fedel? Congiuran gli astri
cred'io per obbligarmi a mio dispetto
a diventar crudel. No; non avranno

1475 questo trionfo. A sostener la gara
già s'impegnò la mia virtù. Vediamo
se più costante sia
l'altrui perfidia o la clemenza mia).

Olà, Sesto si sciolga; abbia di nuovo

1480 Lentulo e i suoi seguaci
e vita e libertà; sia noto a Roma
ch'io son l'istesso e ch'io
tutto so, tutti assolvo e tutto obbligo.

ANNIO, PUBLIO

Oh generoso!

SERVILIA

E chi mai giunse a tanto?

SESTO

u Tvých nohou je ta nejzmatenější... (*Poklekne.*)

TITUS

Ach, povstaň,

co to děláš? Co si přeješ?

VITELIE

Privádím Ti toho,

kdo nastražil ničemnou intriku.

TITUS

Kde je? Kdo jen
mi to chystal takové úklady?

VITELIE

Tomu nebudeš věřit.

TITUS

Proč?

VITELIE

Protože jsem to já.

TITUS

Ty také?

SERVILIA/SIXTUS

Ó, nebesa!

ANNIUS/PUBLIUS

Ó, bohové!

TITUS

A kolik vás ještě je,
co mě zrazujete?

VITELIE

Já nesu
největší vinu ze všech! To já vymyslela léčku,
Tvého nejvěrnějšího přítele
k ní zlákala, jeho slepé lásky
proti Tobě zneužila.

TITUS

Ale co vyvolalo

Tvůj hněv?

VITELIE

Tvá dobrota. Považovala jsem ji
za lásku. Doufala jsem, že mi dáš svou pravici a s ní trůn
a pak jsem zůstala podvkrát opomenuta
i opatřila jsem si pomstu.

TITUS

(Co je to dnes za den? V téže chvíli,
kdy dávám milost jednomu viníku, objevím druhého?
Spravedliví bohové, kdy konečně
najdu věrnou duši? Myslím, že se hvězdy spikly,
aby mě proti mé vůli donutily být krutým.
Ne, nedočkají se takového triumfu.

1475 Má čest mě zavazuje svěst ten zápas.
Uvidíme, zda déle vydrží
ničemnost jiných
nebo má velkorysost.)

Hola, rozvažte Sixta.

Lentulus a jeho stoupenci

znovu získají život a svobodu.

At' Řím ví, že já jsem se nezměnil,
vše vím, všem dávám milost a na vše zapomenu.

ANNIUS, PUBLIUS

Ach velkodušný!

SERVILIE

Kdo na světě dospěl tak daleko?

SIXTUS

1485 Io son di sasso!

VITELLIA

Io non trattengo il pianto.

TITO

Vitellia, a te promisi
la destra mia ma...

VITELLIA

Lo conosco Augusto,
non è per me; dopo un tal fallo, il nodo
mostruoso saria.

TITO

Ti bramo in parte

1490 contenta almeno. Una rival sul trono
non vedrai, tel prometto. Altra io non voglio
sposa che Roma; i figli miei saranno
i popoli soggetti;
serbo indivisi a lor tutti gli affetti.

1495 Tu d'Annio e di Servilia

agl'imenei felici unisci i tuoi,
principessa, se vuoi. Concedi pure
la destra a Sesto; il sospirato acquisto
già gli costa abbastanza.

VITELLIA

Infin ch'io viva

1500 fia sempre il tuo voler legge al mio core.

SESTO

Ah Cesare, ah signore! E poi non soffri
che t'adori la terra? E che destini
tempi il Tebro al tuo nume? E come e quando
sperar potrò che la memoria amara

1505 de' falli miei...

TITO

Sesto non più; torniamo
di nuovo amici; e de' trascorsi tuoi
non si parli più mai. Dal cor di Tito
già cancellati sono;
me gli scordo, t'abbraccio e ti perdono.

CORO

1510 Che del ciel, che degli dei
tu il pensier, l'amor tu sei,
grand'eroe, nel giro angusto
si mostrò di questo dì.

Ma cagion di meraviglia
1515 non è già, felice Augusto,
che gli dei chi lor somiglia
custodiscano così.

FINE DELL'OPERA

*Ballo di nobili stranieri, complici della congiura, condannati
alle fiere dal Senato ed assoluti da Tito.*

Jsem ohromen!

VITELIE

Nemohu zadržet pláč!

TITUS

Vitelie, Tobě jsem slíbil
svou ruku, avšak...

VITELIE

Uvědomuji si, císaři,
není pro mě; po takovém pochybení
by svazek byl obludný.

TITUS

Přeji asi, abys alespoň z části
byla spokojena. Sokyni na trůnu neuvidíš,
to Ti slibuji. Jinou nechci nevěstu,
než Řím, mými dětmi se stanou
poddané národy;
k nim všem nerozdílné cítím city.
K šťastným svatebním oslavám
Annia a Servilie se připoj také,
chceš-li. Přenechej jen svou ruku
Sixtovi; ten vytoužený zisk
jej stál již velmi mnoho.

VITELIE

Dokud budu živa,
necht' Tvá vůle je mému srdci vždy zákonem.

SIXTUS

Ach císaři, ach pane! A pak nestrpíš,
že Tě země zbožňuje? A že v Římě Ti chtějí
zasvěcovat chrámy? A jak a kdy
budu moci doufat, že hořká památka
na mé hříchy...

TITUS

Sixte, již dost,
buďme znovu přáteli; a o Tvých přehmatech
se již nebude nikdy mluvit. Z Titova srdce
jsou již vypuzeny;
zapomínám na ně, objímám Tě a odpouštím Ti.

SBOR

Že nebes a bohů
Ty myšlenka a miláček jsi,
velký hrdino, v krátkém běhu
tohoto dne se zjevilo.

Však důvodem k úžasu,
již není, šťastný císaři,
že kdo bohům se podobá,
takto jej ochraňují.

KONEC OPERY

*Tanec vznešených cizinců, účastníků spiknutí,
odsouzených k předhození šelmám a osvobozených Titem.*

© Marie Kronbergerová & Marc Niubo